

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Форма навчання денна

Кафедра міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин

Допускається до захисту

Завідувач кафедри

_____ А. АРТЕМЕНКО

« _____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «ТНК у системі сучасного міжнародного бізнесу» (за матеріалами «Alphabet Inc.»)

*зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
освітня програма «Міжнародний бізнес»
ступеня бакалавра*

Виконавець роботи Бакум Аміна Анатоліївна

_____
(підпис, дата)

Науковий керівник Франко Людмила Сергіївна

_____
(підпис, дата)

Рецензент Прохорова Оксана Миколаївна

Полтава 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	7
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	7
1.1. Сутність, структура та основні типи транснаціональних корпорацій.....	7
1.2. Основні напрями економічної діяльності транснаціональних корпорацій.....	16
Висновки до розділу 1	30
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК (НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «ALPHABET INC.»)	33
2.1. Масштаби міжнародної діяльності компанії «Alphabet Inc.».....	33
2.2. Показники фінансово-господарської діяльності компанії «Alphabet Inc.»	42
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3	51
ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ «ALPHABET INC.» В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	51
3.1. Обґрунтування перспективних напрямів діяльності компанії «Alphabet Inc.» на міжнародному ринку	51
3.2. Особливості діяльності компанії «Alphabet Inc.» на ринку України в умовах воєнного стану	63
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ	75
ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	89

ВСТУП

Розвиток світової економіки багато в чому визначається процесами глобалізації. Глобалізація економіки – одна із закономірностей розвитку, що характеризується зростанням впливу інтеграції та взаємозалежності національних економік та формуванням глобального економічного поля, необхідністю миттєвого обміну інформацією та прискоренням впровадження технологій, а також географією розміщень виробничих сил.

На сьогоднішній день основні лідери промислових, маркетингових та фінансових економічних напрямів трансформувалися у транснаціональні компанії/корпорації (ТНК), які мають значний вплив на формування та розвиток світової економіки.

Транснаціональна корпорація – це корпорація, що має виробничі потужності в кількох країнах, що управляються з єдиного центру. Діяльність ТНК спрямована на постійне розширення, у зв'язку з чим вони організують міжнародне виробництво з єдиним ринковим та інформаційним простором, створюють міжнародний ринок капіталів, робочої сили, науково-технічних, консультаційних та інших послуг. Борючись за ринки в глобальному масштабі, ТНК постійно підвищують рівень конкуренції, що сприяє розвитку нових технологій, впровадженню інновацій, прискоренню науково-технічного прогресу.

Транснаціональні корпорації мають у своєму розпорядженні приблизно 50% світового промислового виробництва та понад 2/3 зовнішньої торгівлі. Такий фінансовий вплив дає можливість ТНК впливати на внутрішню та зовнішню політику держав, уникаючи при цьому контролю з їх боку. Базуючись у різних країнах, транснаціональні корпорації діють поза межами національних кордонів, що унеможливорює їх контроль національним правом.

Більше того, ТНК вдається отримувати пільги щодо іноземних інвестицій, їм надаються урядові гарантії, звільнення або зменшення податків

і мит та інша підтримка в країнах, які їх приймають. У зв'язку з цим державам необхідно створювати умови для реалізації діяльності транснаціональними корпораціями строго в рамках законодавства як внутрішнього, так і міждержавного. Значним внеском у дослідження різних аспектів формування та діяльності ТНК, у тому числі їх взаємодії з країнами перехідної економіки є праці вітчизняних учених Давидова І. О., Величко К. Ю., Печенка О. І. [8], Кухарик В. [13], Дугієнко Н. О, Яцук Г. С [9]. Багато науковців світового рівня присвятили свої дослідження вивченню діяльності ТНК, надаючи цінну інформацію про складнощі та виклики пов'язані з роботою на міжнародному ринку. Качур А. В. присвятила численні дослідження даній проблематиці [11].

Метою дослідження є поглиблення теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо діяльності ТНК у системі сучасного міжнародного бізнесу.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено ряд взаємопов'язаних **завдань**, основними з яких є:

- визначити сутність, структуру та основні типи транснаціональних корпорацій;
- розглянути основні напрями економічної діяльності транснаціональних корпорацій;
- дослідити масштаби міжнародної діяльності компанії «Alphabet Inc.»;
- проаналізувати показники фінансово-господарської діяльності компанії «Alphabet Inc.»;
- виконати обґрунтування перспективних напрямів діяльності компанії «Alphabet Inc.» на міжнародному ринку;
- охарактеризувати особливості діяльності компанії «Alphabet Inc.» на ринку України в умовах воєнного стану.

Об'єктом дослідження виступає процес діяльності ТНК в міжнародному бізнесі.

Предметом дослідження є діяльність компанії «Alphabet Inc.» в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. У процесі дослідження для вирішення поставлених завдань було використано наступні методи: метод наукової абстракції, діалектичний метод дослідження процесів і явищ у їхньому взаємозв'язку й розвитку, системно-структурний аналіз; методи групування.

Інформаційну базу дослідження склали монографічна література, статті зарубіжних та українських учених у періодичних виданнях, сайти міжнародних компаній в тому числі «Alphabet Inc.», електронні ресурси мережі Інтернет.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Виконання кваліфікаційної роботи пов'язане з планом наукових досліджень Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки та торгівлі» на тему «Сучасні процеси глобалізації: рушійні сили, мегатренди, протиріччя» (0113U006220). Внесок автора полягає у висвітленні ролі технологічних ТНК у системі міжнародного бізнесу.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення та одержані результати досліджень представлені на: XLVI Міжнародній науковій студентській конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік «Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті» (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.).

Публікації: Бакум А. А., Франко Л. С. «Alphabet Inc.» як лідер у розвитку міжнародної технологічної інфраструктури. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті:* матеріали XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік (м Полтава, 25 квітня 2023р.) – Полтава: ПУЕТ, 2023. С. 237-239 [2].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Сутність, структура та основні типи транснаціональних корпорацій

Стрімке зростання прямих іноземних інвестицій, ділової, промислової та технологічної робочої сили за межами кордонів супроводжується появою величезного міжнародного науково-виробничого комплексу з філіями в інших країнах та континентах.

Багатонаціональні підприємства перетворюють світову економіку на міжнародне виробництво, сприяють науково-технічному прогресу на технологічному рівні та якості продукції, ефективності виробництва та вдосконаленні структури корпоративного управління.

Таким чином, ТНК це корпорації, виробнича і торгова діяльність яких здійснюється поза національною державою, активно використовуючи об'єктивні тенденції у міжнародному поділі праці та посилюючи процеси інтернаціоналізації світу, сприяючи створенню нових схем у глобальному поділі праці [12].

Термін «Транснаціональна корпорація» виник як компроміс під час переговорів про мандат діяльності ООН у питанні обмеження діяльності міжнародних монополій у країнах, що розвиваються. «Група 77» ще в 1974 р. постаралася термінологічно відокремити свої багатонаціональні компанії від специфічно західних, які за формальними ознакам нагадували деякі фірми країн, що розвиваються, наприклад, Бразилію, Венесуелу, Індію, але відрізнялися двома важливими рисами: перше – джерело походження

капіталу (капітал мав походження з однієї країни і відповідно приставка «транс» якнайкраще відображала напрямок їх операцій щодо штаб-квартири – головної компанії), друге – за масштабами фінансової та технологічної основи, можливостей політичного, правового та будь-якого іншого проведення операцій. Згодом це політичне дистанціювання поступово стиралося, і міжнародні монополії всіх країн стали називатися транснаціональними. За визначенням ООН, ТНК – це міжнародно-оперуючі фірми у двох або більше країнах та керуючі своїми підрозділами з одного чи кількох центрів [42].

Транснаціональні корпорації володіють чи контролюють виробничі та сервісні комплекси, розташовані за межами країни, в якій вони базуються, мають розгалужену мережу філій та представництв у різних країнах і займають лідируючі позиції в виробництві та реалізації продукції.

У другій половині 1980-х років розпочався останній етап глобалізації світового виробництва. Перший етап тривав 30 років, до початку Першої світової війни. Другий етап відбувся через 25 років після закінчення Другої світової війни. Кожен етап інтенсивного становлення та розвитку транснаціональних підприємств супроводжувався прискореним зростанням світової економіки.

У середині XIX-го століття до того, як міжнародне підприємництво сильно розвинулося, місцеве виробництво домінувало у світі. Приблизно 90 % усіх товарів та послуг вироблялося на основі сировини, яку компанії закуповували в радіусі 150 км від місця розташування, і в цих же межах реалізовувалася переважна більшість продукції. Сьогодні у середньому половина продукції промислово розвинених країн виробляється зарубіжними дочірніми компаніями та філією ТНК. Приблизно така сама кількість сировини імпортується або виробляється закордонними відомствами [27].

Розвиток транснаціональних корпорацій є наслідком інтернаціоналізації виробництва та капіталу. Між 1903 та 1913 роками експорт капіталу з Англії становив в середньому 7% національного доходу.

Загалом на частку Англії припадало понад 50% всього міжнародного капіталу, експортованого до 1914 року. Іноземні інвестиції розподілилися таким чином: 40% було вкладено у залізні дороги, 30% – у державні та муніципальні позики.

Між Першою та Другою світовими війнами напрямок інвестицій починає змінюватися: країни Західної Європи, і особливо Англія втрачає свої позиції кредиторів та експортерів капіталу, а американський капітал дедалі більше проникає у Західну Європу [24]. Характерною особливістю є те, що 25% від загальної суми склали прямі інвестиції. Масове переміщення американського капіталу за кордон та створення там дочірніх підприємств почалося незабаром після закінчення Другої світової війни. Відбулися зміни у сфері застосування інвестицій, і навіть їх сутності. Експортований капітал зі сфери торгівлі, послуг, портфельних інвестицій почав переміщатися у сферу виробництва.

Оскільки ТНК є ключовим фактором концентрації та централізації капіталу в контексті глобалізації світової економіки, більшість визначень поняття «транснаціональна корпорація» були сформульовані економістами та мають економічний характер.

За визначенням Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), транснаціональні корпорації (ТНК) – це «підприємства, що складаються з материнського підприємства та його закордонних філіалів», при цьому ТНК можуть як набувати статусу корпорації, так і не мати цього статусу [75].

На думку македонського професора Б. Андрескі: «ТНК – це учасники комерційної діяльності, річний обсяг яких перевищує 100 млн дол. США, з наявністю філій в більше ніж шести країнах світу, рівнем продажу товарів за межами держави походження компанії, який є перманентний і встановлюється експертами ООН, ці учасники є економічно та/чи фінансово єдиними, поєднаними особливими зв'язками або характеризуються певними способами залежності учасників, а також для яких характерною є децентралізація управління» [4].

Американський економіст Р. Вернона зазначав, що «ТНК – це материнська компанія, яка контролює значну групу інших компаній різної національності. Усі компанії цієї групи використовують єдине джерело фінансів і кадрів. Закордонні продажі групи мають 197 досягати не менше 100 млн дол. щороку. Групи повинні мати свої філіали більше, ніж в одній-двох країнах» [5].

Як, основоположний сегмент об'єктивних економічних процесів, що відбуваються в світовій економіці, ТНК володіє рядом специфічних характеристик (рис. 1.1).

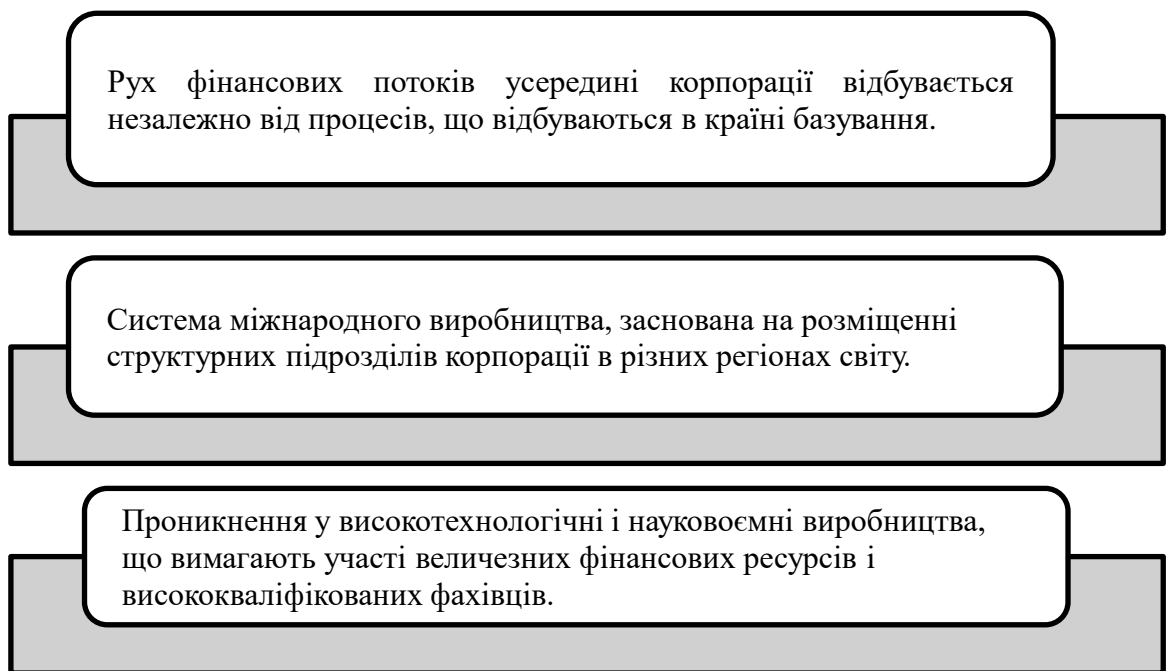

Рисунок 1.1. – Специфічні характеристики ТНК

Джерело: [7].

Організаційна структура транснаціональних корпорацій, як правило, має різнобічний характер. Материнська компанія виступає як оперативний штаб корпорації. На основі широкомасштабної спеціалізації та кооперації вона проводить техніко-економічну політику та контролює діяльність іноземних компаній та філій.

Інтегрована стратегія полягає у тому, щоб децентралізувати управління міжнародним концерном та значно підвищити роль регіональних структур

управління. Ця політика стала можливою завдяки досягненням у галузі зв'язку та інформаційних технологій, розвитку національних та міжнародних банків даних та повсюдної комп'ютеризації. В останні роки структура транснаціональних корпорацій зазнала значних змін, основні з яких пов'язані з реалізацією так званої комплексної стратегії [9].

Стратегія транснаціональних корпорацій заснована на глобальному підході, який передбачає оптимізацію результатів не для кожної окремої ланки, а для об'єднання загалом. Це дозволяє транснаціональним корпораціям координувати виробничу та фінансову діяльність іноземних філій та дочірніх компаній. Інтеграція всередині транснаціональних корпорацій також потребує інтегрованої організаційної структури, яка виражається у створенні регіональних систем управління та організації виробництва, які у свою чергу, поділяють на три основні типи (табл. 1.1) [12].

Таблиця 1.1 – Типи та характеристика регіональних систем

Типи регіональних систем	Характеристика
Основні регіональні відділення	Відповідають за всю діяльність концерну у відповідному регіоні. Вони наділені всім та правами з координації та контролю діяльності всіх філій у відповідному регіоні (наприклад, головне регіональне відділення американського концерну «General Motors» з координації діяльності філій Азії та Океанії знаходиться в Сінгапурі)
Регіональні виробничі відділи	координують діяльність підприємств за лінією руху продукції, тобто за відповідним виробничим ланцюжком. Такі відділи несуть відповідальність за забезпечення ефективної роботи відповідних підприємств, налагодженого функціонування всього технологічного ланцюжка, підпорядковуються безпосередньо головному регіональному керівництву концерну. Вони спрямовані на розробку ефективних видів продукції, нових моделей та продуктів (наприклад, корпорація «HewlettPackard» на початку 90-х років. З цієї причини вона перенесла свої виробничі офіси на ряд провідних продуктів із США до Європи)
Функціональне регіональне управління	Забезпечує конкретні види діяльності корпорації: продаж, логістика, обслуговування клієнтів після продажу їх товарів, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи і т. д. Ці керівники несуть відповідальність за результати роботи всіх відповідних структур на регіональному або світовому рівні.

Джерело: складено автором на основі [12].

У зовнішньоекономічній літературі можна знайти безліч визначень міжнародних монополій: транснаціональні корпорації, міжнародні корпорації, транснаціональні компанії, глобальні компанії та ін. Таким чином, відомий західний маркетолог Ф. Котлер дає 2 різних визначення міжнародній компанії відповідно до організаційних принципів.

Перша з них, це транснаціональна компанія, правова система якої передбачає створення філій та дочірніх компаній в інших країнах. Ці компанії мають відносно самостійні служби з виробництва та реалізації готової продукції, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, а також побутового обслуговування.

Загалом вони формують одну з найбільших виробничих потужностей, що володіє єдиним затвердженим капіталом країни. У той же час філії та дочірні компанії можуть бути змішаними компаніями, переважно з національними партнерами в країнах походження.

Другий тип, це міжнародні компанії, які об'єднують національні компанії у сфері виробництва, науки та техніки в багатьох країнах. Таким прикладом може бути «англо-голландське співробітництво», яке існує з 1907 року. Прикладами транснаціональних компаній є відомі компанії, що спеціалізуються на різних галузях (табл. 1.2) [17].

З погляду міжнародного права для транснаціональних компаній характерні наступні особливості:

- наявність багатонаціонального сумісного капіталу;
- існування багатонаціонального центру лідерства;
- укомплектування адміністрації іноземних філій персоналом, який знає місцеві умови.

До складу транснаціональної корпорації можуть входити не лише юридичні особи, а й організації, що не є юридичними особами, а також представництва. Особистий закон представництва визначається за особистим законом тієї юридичної особи, яка їх створила, тобто представництво не має самостійної правосуб'єктності.

Таблиця 1.2 – Приклади ТНК та їх галузі діяльності

Галузь	Назва компанії	Коротка інформація
Машинобудування	«Volkswagen AG»	Німецька автомобільна компанія, що виробляє автомобілі під різними брендами, такими як Volkswagen, Audi, Porsche, Škoda та інші. Вона має виробничі підрозділи та офіси в різних країнах світу.
	«Toyota Motor Corporation»	Японська автомобільна компанія, один з найбільших виробників автомобілів у світі. Вона має виробничі підрозділи та офіси в багатьох країнах та є глобальним лідером у галузі гібридних та електричних автомобілів.
Електроніка	«Samsung Electronics»	Південнокорейська компанія, що виробляє широкий спектр електроніки, включаючи смартфони, телевізори, побутову техніку, комп'ютери та багато іншого. Вона має підрозділи та офіси у багатьох країнах світу і є одним з найбільших виробників електроніки.
	«Apple Inc.»	Американська компанія, що спеціалізується на розробці та виробництві електронних пристроїв, таких як iPhone, iPad, MacBook та інші. Вона має глобальну присутність з офісами та роздрібними магазинами у багатьох країнах.
Фармацевтика	«Johnson & Johnson»	Американська компанія, що займається виробництвом медичного обладнання, лікарських засобів та товарів для особистої гігієни. Вона має міжнародні філії та дистриб'юторів у багатьох країнах світу.
	«Novartis International AG»	Швейцарська компанія, що спеціалізується на дослідженні, розробці та виробництві фармацевтичних препаратів. Вона має філії та виробничі підрозділи у багатьох країнах і є одним з провідних гравців у фармацевтичній галузі.
Нафтогазова галузь	«ExxonMobil Corporation»	Американська компанія, яка є одним з найбільших нафтогазових конгломератів у світі. Вона займається видобутком, переробкою та маркетингом нафти та газу.
	«Royal Dutch Shell»	Глобальна енергетична компанія з квартирою в Нідерландах та Великій Британії. Вона спеціалізується на видобутку, переробці та маркетингу нафти та газу.
Харчова галузь	«Nestlé S.A.»	Швейцарська компанія, що займається виробництвом харчових продуктів, напоїв та засобів для догляду за здоров'ям. Вона має широкий асортимент продукції та глобальну присутність.

Джерело: складено на основі [43].

Особистий закон організації, яка є юридичною особою, зазвичай, визначається за тим самим алгоритмом, як і особистий закон юридичної особи. У середині ХХ століття французьким юристом Б. Гольдманом було висунуто концепцію визначення «державної власності» транснаціональної корпорації, виходячи з державної власності головної компанії. Існує також думка, що місце інкорпорації компанії – головний критерій визначення її «особистого закону». У такому разі, особистий закон кожного дочірнього суспільства великої групи визначається місцем їх реєстрації, а сама транснаціональна корпорація – не що інше, як об'єднання підприємств, підпорядкованих різним законодавчим системам [64].

Відповідно до іншої точки зору, складова частина транснаціональної корпорації може визнаватись іноземною організацією навіть усередині приймаючої держави на тій підставі, що зв'язок даної компанії з комплексом транснаціональної корпорації набагато сильніший, ніж із приймаючою державою. Ця концепція також є основою колізійної прив'язки «закон найтіснішого зв'язку» [64]. Цей підхід робить практично неможливим визначення особистого закону корпорації, яка підпорядковує всі дочірні товариства та підрозділи виключно своїм інтересам. Для подолання цього обмеження було запропоновано «закріплювати» складові транснаціональних корпорацій до певного державного правопорядку.

Варто зауважити, що такі властивості транснаціональної корпорації утруднюють визначення її правового статусу:

- транснаціональна корпорація не є єдиною юридичною особою, і водночас вона не є простою їх сукупністю;

- класичні підходи до визначення особистого закону юридичної особи не можуть у чистому вигляді безпосередньо застосовуватися до транснаціональної корпорації;

- повинні бути враховані такі чинники, як державна приналежність компанії, місце розташування адміністративного центру корпорації, індивідуальний закон дочірніх підприємств.

Таким чином, можна підсумувати, що транснаціональна корпорація – це здатність об'єднувати свої ресурси, досвід і знання в загальносвітовому масштабі об'єднання організацій, між якими існують стійкі внутрішні економічні зв'язки, і що складається з однієї або кількох головних компаній та відокремлених, дочірніх підрозділів, розташованих більш ніж у двох державах [70].

Транснаціональні корпорації характеризуються певними ознаками (рис 1.2).

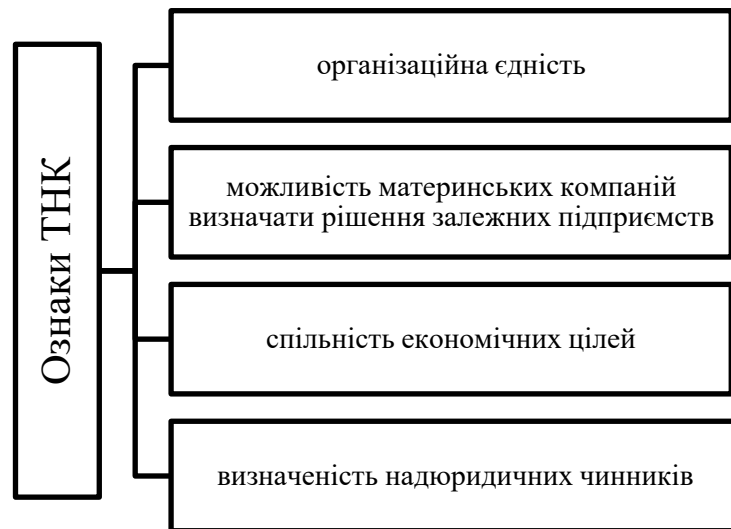

Рисунок 1.2 – Ознаки транснаціональних корпорацій

Джерело: [70]

ТНК мають централізовану структуру управління, яка дозволяє забезпечити координацію та контроль над різними філіями та підрозділами в різних країнах. Вони можуть мати загальні політики, процедури та стандарти, що діють на всіх рівнях організації.

Всі ці ознаки вказують на те, що ТНК є глобальними суб'єктами економіки, які мають великий вплив і розгалуженість у своїх операціях, а також визначений організаційний та юридичний статус.

Отже, завдяки своїй організаційній структурі ТНК зуміли міцно закріпитися у світовій економіці. ТНК із величезним капіталом проникають не тільки в економічне життя країн-партнерів, що призводить

до часткової (а іноді й повної) економічної залежності цих країн від певної групи корпорацій, а й у політичне життя, підтримуючи певні партії та рухи.

1.2. Основні напрями економічної діяльності транснаціональних корпорацій

ТНК сприяли перетворенню світової економіки на єдине і взаємозв'язане ціле, основою діяльністю якої є зарубіжна інвестиційна діяльність і визначається як пряме іноземне інвестування (ПІІ). У роботі Саєнко О. С., Михайлина Д. Г. вказується, що інвестиційна діяльність корпорації за кордоном вважається прямим іноземним інвестуванням, якщо по-перше, здійснюється контроль через володіння основною частиною акціонерного капіталу країни-реципієнта інвестицій; по-друге – виробництво і реалізація товарів і послуг переміщається в приймаючу країну [24]. Таким чином, основною характеристикою ТНК є пряме іноземне інвестування (ПІІ), яке є комплексною діяльністю, що включає наступні напрями:

- переведення капіталу з країни базування в країну-реципієнта;
- контроль над інвестиційним капіталом структурних підрозділів;
- баланс руху платежів.

Як зазначає Прушківська Е. В., в сучасних умовах господарювання необхідно враховувати домінуючу тенденцію посилення концентрації капіталу та контролю, вертикальні й горизонтальні мережеві зв'язки у вузькому колі топ-гравців глобальної економіки. За експертними оцінками близько 5% ТНК забезпечують понад три чверті обсягів світового продажу, 80% вартості усіх ТНК контролюється (напрямую чи опосередковано) всього 1% переважно фінансових чи ресурсних корпорацій. При домінуванні такого роду мереж, практично монополістичного контролю, особливо загрозливими стають шоківі виклики глобальної нестабільності та фінансової турбулентності. У періоди системних криз це може призвести до

дискредитації глобальних ініціатив та програм корпоративної відповідальності [22].

Глобальне управління в контексті сталого розвитку на всіх рівнях має певні пріоритети, а саме:

- на особистісному рівні – ліквідація надзвичайної бідності, забезпечення повної виробничої зайнятості та гендерної рівності;
- на корпоративному – орієнтація інвестиційної, промислової, технічної, кадрової стратегій в напрямі переходу до «зелених» технологій та становлення відповідального лідерства;
- на галузевому – прискорення процесів технічних та управлінських інновацій і поширення енергоощадних технологій;
- на регіональному – забезпечення активного співробітництва зі сприяння «зеленій» технічній революції;
- на національному – формування державної стратегії сталого розвитку та окреслення діалогової платформи з ТНК;
- на міжнародному – створення відкритої регульованої прогнозованої недискримінаційної торгової та фінансових систем і координація національних стратегій «зеленого» зростання та механізмів їх реалізації [30].

Домінуюча роль ТНК серед інших суб'єктів економічної діяльності визначається багатьма перевагами функціонування у глобальному середовищі:

- консолідація фінансових ресурсів;
- економія на масштабах виробництва;
- доступ до нових ринків та сировини;
- використання торговельної марки;
- спроможність реалізувати стратегії, в основі яких лежать нововведення [70].

Інноваційні стратегії також носять антикризовий характер, оскільки завдяки їх упровадженню компанії здатні відмовитися від економічно

невигідних сфер діяльності та розпочати нові види, мінімізувати витрати, ефективніше використовувати ресурси та інше.

У сучасній світовій економіці активна виробнича, інвестиційна й торгівельна діяльність ТНК дає їй можливість виконувати функцію міжнародного регулятора виробництва і розподілу продукції бути важливим визначальним фактором у позиції тієї чи іншої країни в системі міжнародного поділу праці та світових господарських зв'язків.

На початку ХХІ століття в світі налічувалося більше 70 тис. транснаціональних корпорацій і 850 тис. їх філій. Материнські компанії розташовані головним чином в розвинених країнах, а більше число філій припадає на країни, що розвиваються. Близько половини світового промислового виробництва та понад 2/3 зовнішньої торгівлі припадає на ТНК. Вони контролюють приблизно 80% патентів і ліцензій на винаходи, нові технології і ноу-хау. Під контролем ТНК знаходяться окремі товарні ринки: 90% світового ринку пшениці, кави, 85% – ринку міді та бокситів, 80% – ринку чаю та олова, 75% – ринку сирової нафти [47].

За даними видання Forbes до першої десятки найбільших ТНК світу у 2022 р. входили: «Berkshire Hathaway», «Industrial and Commercial Bank of China», «Saudi Arabian Oil Company», «JPMorgan Chase», «China Construction Bank», «Amazon.com.», «Apple Inc.», «Agricultural Bank of China», «Bank of America», «Toyota Motor», табл. 1.3 [53].

Таблиця 1.3 – Топ-10 найбільших компаній світу за рівнем капіталізації у 2022 році

№	Назва корпорації	Країна	Капіталізація (млрд дол. США)	Кількість працівників
1.	«Berkshire Hathaway»	США	276	466 000
2.	«Industrial&Commercial Bank Of China»	Китай	208,1	369 000
3.	«Saudi Arabian Oil Company» (Saudi Aramco)	Саудівська Аравія	400	500 000
4.	«JPMorgan Chase»	США	124,5	331 000
5.	«China Construction Bank»	Китай	202	234 000
6.	«Amazon. com»	США	469,8	300 000
7.	«Apple Inc.»	США	378,7	264 000

8.	«Agricultural Bank Of China»	Китай	181,4	110 000
9.	«Bank of America»	США	96,8	75 000
10.	«Toyota Motor»	Японія	281,7	33 000

Джерело: складено на основі [53].

У таблиці подана інформація щодо країни походження, рівня капіталізації та кількості працівників відомих ТНК. «Berkshire Hathaway» знаходиться на першому місці за обсягом капіталізації – 276 млрд дол. США. Вона має найбільшу кількість працівників серед усіх перерахованих компаній – 466 000. Більшість компаній зі списку працюють у фінансовому секторі. Серед них «Industrial & Commercial Bank of China», «JPMorgan Chase», «China Construction Bank», «Agricultural Bank of China», «Bank of America». Всі вони розташовані в Китаї, лише «Bank of America» в США.

Також більшість компаній зі списку є саме технологічними, які відомі своїми технологічними досягненнями:

1. «Apple Inc.» є одним із провідних технологічних гігантів, відомим своїми інноваційними продуктами, такими як iPhone, iPad, Mac та інші пристрої. Вони також розробляють власну операційну систему iOS та екосистему додатків.

2. «Amazon.com.» – компанія, яка починала діяльність як онлайн-роздрібний магазин, стала значимим гравцем у галузі хмарних послуг та інформаційних технологій. Вони розробляють свою власну інфраструктуру хмарних обчислень (Amazon Web Services), що надає послуги зберігання даних, обчислювальні можливості та інші технологічні рішення.

3. «Toyota Motor» відома своїми автомобілями, вона також активно впроваджує технології в автомобільній промисловості. Вони розробляють гібридні та електричні автомобілі, а також досліджують автономні транспортні засоби та інші інноваційні рішення.

4. «JPMorgan Chase» є одним з найбільших банків у світі, і вони використовують технології для розвитку фінансових послуг, а саме: впроваджують цифрові рішення, такі як мобільні додатки та онлайн-банкінг, для полегшення клієнтського обслуговування та оптимізації операцій [54].

Тож розглянемо більш детально технологічні транснаціональні корпорації (ТНК). Вони мають фундаментально відмінний міжнародний відбиток порівняно з іншими ТНК, оскільки завдяки своїм багатьом цифровим сервісам вони часто можуть здійснювати доступ до зарубіжних ринків без значних інвестицій у зарубіжні активи. Технологічні ТНК здобувають все більшу вагу в рейтингу Forbes як за кількісним показником, так і за часткою у загальних активах і обсягу продажів [53]. Пандемія прискорила цю тенденцію, і дохід технологічних ТНК зараз становить більше 20 % від загального обсягу продажів у рейтингу.

Для ТНК із країн Європейського Союзу та США найбільш привабливими сферами є:

- харчова промисловість (у харчовій індустрії світу лідирують швейцарська компанія «Nestlé S.A.», бельгійська «ABInBev», американські «Kraft foods» та «Coca-Cola Company», англо-голландська «Unilever»).

- торгівля (на цей ринок вже зайшли «Wal-Mart Stores», «Carrefour SA», «McDonalds Corporation»);

- фінансовий сектор (найбільшим представником світових ТНК є Industrial and Commercial Bank of China»);

- фармацевтика (відомими є німецькі «BASF SE» та «Bayer AG»).

Саме в цих галузях обіг капіталу є швидким, а комерційні ризики – мінімальні.

Структура інвестицій ТНК залежно від галузей економіки у 2021 році досить змінилася (рис. 1.3) [31].

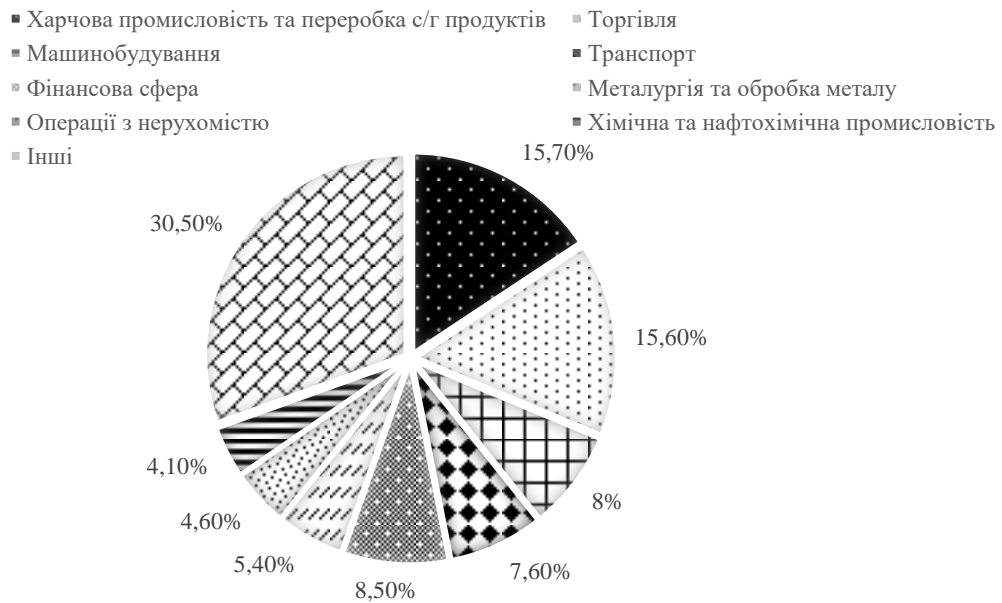

Рисунок 1.3 – Галузева структура інвестицій ТНК у 2021 році, %

Джерело: складено автором на основі [31].

За наданими даними структури інвестицій транснаціональних корпорацій (ТНК), можна зробити такі висновки: харчова промисловість та переробка сільськогосподарських продуктів є найбільш привабливою галуззю для інвестування ТНК, становлячи 15,70 %. Це свідчить про значну зацікавленість ТНК у виробництві харчових продуктів і їх подальшої переробці. Торгівля є ще однією важливою галуззю для інвестицій ТНК, частка в якій складає 15,60 %, що включає роздрібну торгівлю, оптову торгівлю та дистрибуцію продукції. Далі менш розповсюдженими є транспорт, машинобудування та фінансові сфери.

Головним завданням діяльності американських ТНК є придбання стратегічних активів (рис. 1.4).

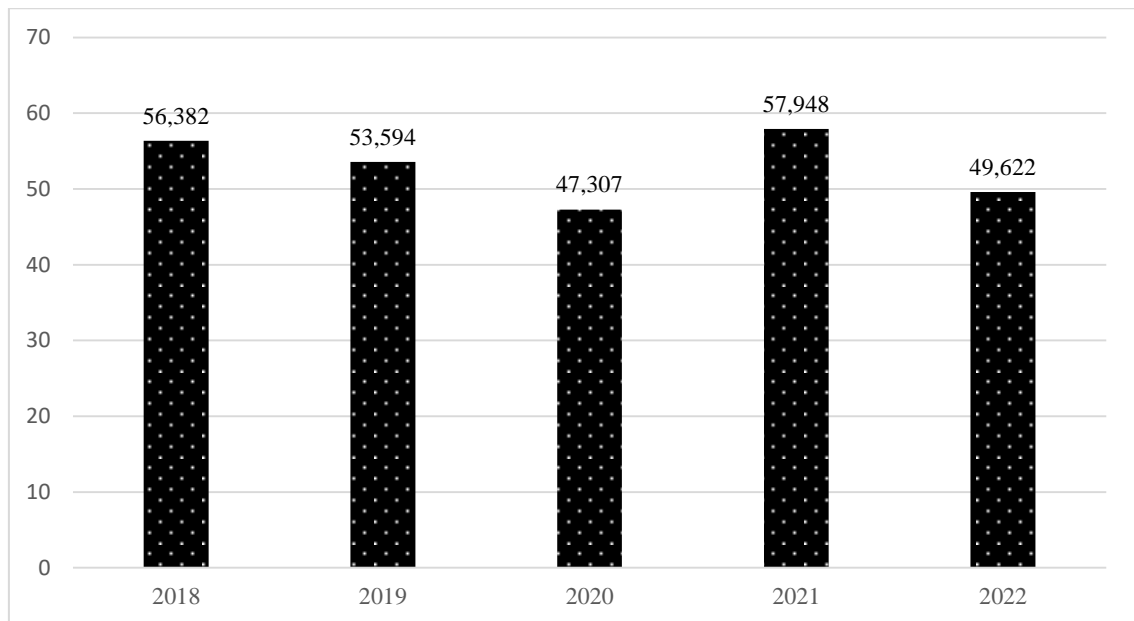

Рисунок 1.4 – Кількість угод зі злиття та поглинання (M&A) у всьому світі з 2018 року по 2022 рік [67]

Джерело: [67] .

Компанії із США віддають перевагу поглинанню чи злиттю з компаніями, а не створенню нових підприємств на територіях інших країн. Злиття та поглинання зарубіжними компаніями підприємств зменшують вразливість інвесторів та сприяють більш рентабельному веденню операцій. При цьому, як правило, відбувається деяке перетворення організаційної структури та функціональних обов'язків компаній. Трансграничні злиття та поглинання змінюють національну належність підприємств без зміни місця їх розташування, що дає змогу отримувати додаткові кошти до держбюджету

Приймаючи інвестиційні рішення й обираючи країну для реалізації інвестиційного проекту, ТНК керуються багатьма факторами. У сучасній науковій літературі найчастіше використовують пояснення феномена глобалізацій корпорацій, за яким ТНК приймає рішення про здійснення інвестицій за кордоном при задоволенні трьох наступних умов:

1. Конкурентні переваги від створення власного виробництва за кордоном повинні переважати витрати на його розгортання;

2. Країна-одержувач повинна приваблювати інвестора своїми географічними характеристиками;

3. Самостійна реалізація попередніх двох переваг має бути для інвестора вигіднішою, ніж їх використання через місцеві підприємства, тобто має існувати перевага інтернаціоналізації [30].

У науковій літературі поки що не існує загальновизнаного пояснення причин, що обумовлюють вибір корпораціями тієї чи іншої місцевості для розгортання інвестиційного проекту. Існує спектр думок, який можна звести до спільного трактування:

– привабливість країни з погляду витрат. Тут до уваги беруть вартість робочої сили, характеристики податкової системи та субсидування, якість інфраструктури, кадрових ресурсів і розвиненість фінансових ринків;

– привабливість країни з погляду збуту: характеристика місцевого ринку, його розвиненість, потенціал росту та відкритість країни для міжнародної торгівлі;

– привабливість країни з погляду особливостей культури, мови й політичного ризику [27].

Світовий ринок інформаційних технологій є складовою частиною світового господарства, яка об'єднує попит і пропозицію ІТ-продуктів та послуг (рис. 1.5).

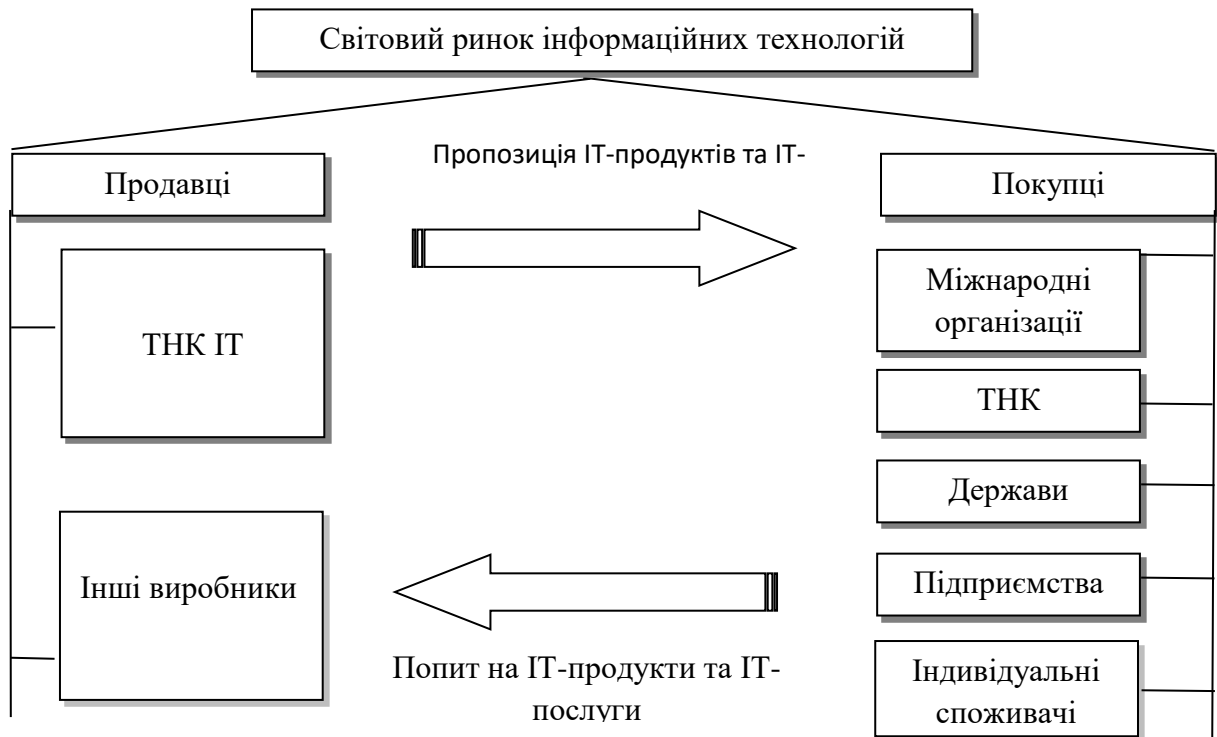

Рисунок 1.5 – Модель світового ринку інформаційних технологій
Джерело: складено на основі[28].

Світова галузь інформаційних технологій – це сукупність підприємств і виробництв у системі світового господарства, які виготовляють ІТ-продукти, надають ІТ-послуги на основі подібної технології та задовольняють однакові потреби споживачів. Світовий ринок інформаційних технологій об’єднує продавців та покупців ІТ-продуктів та послуг, які є близькими субститутами, тоді як галузь інформаційних технологій об’єднує продавців ІТ-продуктів та послуг, які мають подібний характер виробництва або створення.

Основними споживачами ІТ-продуктів та ІТ-послуг є міжнародні організації, держави, ТНК ІТ, інші ТНК та підприємства, індивідуальні споживачі. Тобто ІТ-підприємства є як виробниками, так і споживачами ІТ-продуктів та послуг. Виробництво ІТ-продуктів включає виробництво апаратного забезпечення та розробку програмного забезпечення [6].

Т. Крейдич виокремлює наступні фактори, які з початку ХХІ ст. сприяли інтенсивному розвитку ТНК, у тому числі на світовому ринку інформаційних технологій:

- переваги володіння і доступу до ресурсів, капіталу і результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт;
- горизонтальна або вертикальна диверсифікація за технологічним принципом в рамках галузі, що забезпечує економічну стабільність і фінансову стійкість підприємств;
- можливість оптимального розміщення дочірніх компаній в різних країнах з урахуванням розмірів національних ринків, темпів економічного зростання, цін, доступності економічних ресурсів, а також політичної стабільності;
- здатність швидкої акумуляції капіталу в рамках усієї системи діяльності ІТ-підприємств, включаючи позичкові кошти в країнах розміщення зарубіжних філій;
- можливість використовувати переваги інструментів державної зовнішньоекономічної політики в різних країнах;
- здатність подовжувати життєвий цикл технологій і продукції ІТ-підприємств, шляхом передачі їх у зарубіжні філії для дистрибуції на місцевому ринку та зосередження ІТ-підприємств на розробці нових технологій;
- можливість завдяки прямим інвестиціям долати експортні бар'єри під час розповсюдження товарів на ринку певної країни;
- широке використання фінансових ресурсів країн світу;
- безперервна інформованість про кон'юнктуру товарних, валютних і фінансових ринків у різних країнах, що дозволяє оперативно направляти потоки капіталів у ті країни, де існують сприятливі умови для отримання максимального прибутку;
- оптимальна організаційна структура ІТ-підприємств, що постійно удосконалюється [11].

ТНК ІТ, що розміщені в іншій країні, мають материнську компанію в основному у США, Великобританії, Німеччині, Королівстві Нідерландів. Створення холдингової структури ТНК ІТ дозволяє краще захистити

інтелектуальну власність, використати переваги внутрішньофірмового трансферу капіталу та активів, отримати доступ до міжнародного ринку капіталу, більш ефективно взаємодіяти з постачальниками та споживачами за кордоном. У центрі бізнес-моделі вітчизняних ІТ-компаній є механізм створення вартості, тобто результат взаємодії технологічної і продуктової платформ. Реципієнтом створеної вартості є споживач, який отримує ІТ-продукт та послуги безпосередньо від ІТ-компанії, або купує ІТ-продукти у посередника (рис. 1.6).

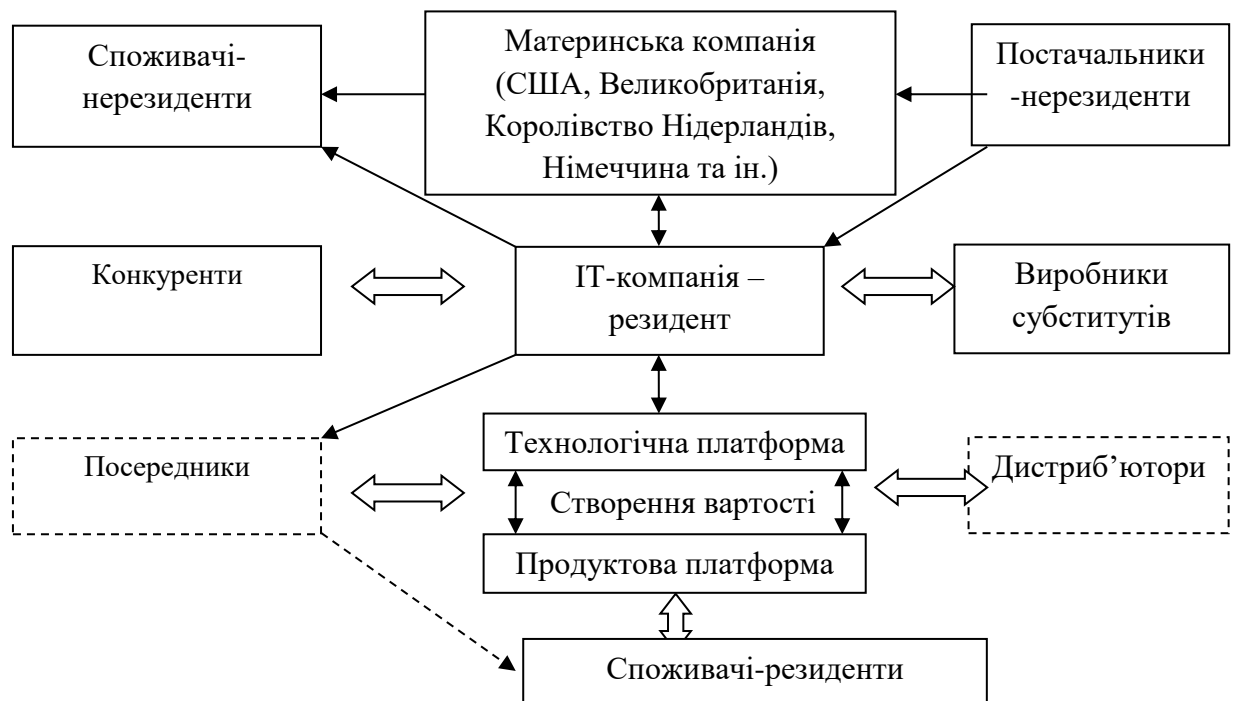

Рис. 1.6 – Бізнес-модель ТНК в ІТ-секторі

Джерело: складено на основі [29].

Великі технологічні компанії виходять на глобальний рівень з невеликими інвестиціями, збільшуючи міжнародні продажі, інвестуючи менше у свій фізичний слід. За допомогою інтеграції цифрових технологій у всі сфери бізнесу цифрові ТНК досягають великого успіху. Таким чином, цифрову трансформацію можна визначити як процес впровадження максимальної кількості цифрових технологій, доступних у їхній діяльності, для кращого бізнесу та з метою забезпечення стабільності компанії. Цифрові ТНК класифікуються на чотири основні типи:

1. Інтернет-платформи. Народжені в цифровому середовищі, експлуатуються та надаються через Інтернет, такі як пошукові системи, соціальні мережі та інші платформи, а також компанії спільної економіки (наприклад, компанії з перевезення пасажирів «Uber» (США) та «Didi Global» (Китай) та платформа обміну житлом «Airbnb» (США);

2. Цифрові рішення. Інші Інтернет-орієнтовані гравці та цифрові фасилітатори. До цієї категорії включають постачальників програмного забезпечення як сервісу («SaaS») та «Fintech», наряду з рішеннями з електронних платежів. «Fintech» має ширший спектр послуг: брокери, банківські та фінансові послуги;

3. Електронна комерція. Онлайн-платформи, які дозволяють комерційні транзакції. Ця категорія включає електронних роздрібних торговців та нову групу доставки (в основному доставка їжі та мобільні додатки), які набули значної ваги під час пандемії.

4. Цифровий контент. Виробники та дистриб'ютори товарів та послуг у цифровому форматі медіа, включаючи ігри, а також дані та аналітику.

Відповідно до останнього моніторингу інвестиційних тенденцій UNCTAD, найбільші у світі цифрові транснаціональні корпорації, збільшують міжнародні продажі, інвестуючи менше у свій фізичний слід. Цифрові ТНК можуть виходити на зовнішні ринки з невеликими інвестиціями у фізичні активи або без них. Співвідношення між часткою продажів, створених іноземними філіями, та відповідною часткою іноземних активів є дуже високим [80]

Крім того, що 100 найбільших у світі цифрових ТНК (за рейтингом Forbes) [53] мають невеликі активи, вони також походять із кількох країн. Більшість цифрових ТНК розташовані в розвинених країнах світу. Штаб-квартири 59 із 100 ТНК розташовані в США, а ще 22 – у Європі (табл. 1.4).

Однак лише п'ять цифрових компаній в рейтингу походять з країн, що розвиваються, таких як Південна Африка чи Мексика. Аналіз показав, що

цифрові багатонаціональні підприємства з Південно-Східної Азії та Латинської Америки стають все більш глобальними.

Таблиця 1.4 – Топ-10 найбільших у світі цифрових ТНК у 2022 році

№	Компанія	Галузь	Країна	Дохід (млрд дол. США)	Ринкова вартість (млрд дол. США)
1	«Apple Inc.»	Комп'ютерне обладнання	США	378,7	2066
2	«Microsoft Corporation»	Програмне забезпечення та програмування	США	184,9	1787
3	«Samsung Electronics»	Напівпровідники	Південна Корея	244,2	293
4	«Alphabet Inc.»	Комп'ютерні послуги	США	282,8	1600
5	«AT&T Inc.»	Телекомунікаційні послуги	США	120,7	131,2
6	«Amazon.com»	Інтернет і роздрібна торгівля каталогами	США	513,9	856,9
7	«Verizon Communications»	Телекомунікаційні послуги	США	103,5	165,4
8	«China Mobile Limited»	Телекомунікаційні послуги	Гонконг	35,8	145
9	«The Walt Disney Company»	Телебачення	США	82,7	158,4
10	«Meta Platforms»	Комп'ютерні послуги	США	117,9	319,9

Джерело: [72]

«Apple Inc.» очолює рейтинг технологічних ТНК вже сьомий рік поспіль, завдяки, зокрема, рекордному доходу на суму 378,7 млрд дол. США, що на 29% більше, ніж рік тому. Ця компанія, яка виробляє iPhone, залишається найціннішою компанією у світі з ринковою капіталізацією 2,066 трл дол. США. Проблеми з ланцюгом постачання серйозно вразили «Samsung Electronics», яка стала третьою найбільшою технологічною компанією світу. Крім того, карантинні обмеження в Китаї (де фірма має завод з виробництва напівпровідників) тільки погіршили ситуацію. Незважаючи на рекордний дохід у розмірі 244,2 млрд дол. США, вартість акцій компанії з Південної Кореї зазнала стабільного падіння за останній рік. Лідируючою компанією у списку ще є «Microsoft Corporation». Відома компанія у галузі програмного забезпечення та програмування з високим доходом у розмірі 184,9 млрд дол. США. «Alphabet Inc.» займає четверте місце в технологічному секторі

завдяки доходу у розмірі 282,8 млрд дол. США, що викликано стрімким попитом на цифрову рекламу Google.

Отже, на відміну від звичайних бізнес-моделей цифрових багатонаціональних національних компаній, якими відносно легко керувати без істотної присутності за кордоном, розширення електронної комерції за участю багатонаціональних національних підприємств вимагає створення нової місцевої інфраструктури, включаючи склади та об'єкти розподілу. Цифрові ТНК мають значний вплив на глобальну економіку. Вони постійно зростають і стають все більш важливими у процесах розвитку світової торгівлі та інвестуванні. За останні п'ять років спостерігається швидкий розвиток цифрових ТНК, особливо під час пандемії COVID-19, яка прискорила впровадження цифрових рішень [68].

Цифрові ТНК демонструють значну міжнародну присутність, із більшістю компаній, які походять з розвинутих економік, зокрема зі Сполучених Штатів. Однак, ТНК з Південно-Східної Азії та Латинської Америки також набувають глобально, що свідчить про зростання їх ролі в цифровому секторі.

У порівнянні з традиційними ТНК, цифрові ТНК показують більш швидкий темп зростання обсягів продажів. Це свідчить про перевагу цифрових компаній у контексті цифрової трансформації економіки.

Оцінюючи вплив ТНК на динаміку світового економічного розвитку можна виділити кілька основних напрямків:

1. Формування динаміки, структури та рівня конкурентоспроможності економіки на світовому ринку товарів і послуг.

2. Контроль міжнародного руху капіталу та прямих іноземних інвестицій, оскільки ТНК є основним інвестором в країни, що розвивається, й досить відчутно впливають на їхній економічний розвиток.

3. Прискорення створення та передачі інновацій, концентруючи їх у своїх наукових центрах і підприємствах. Завдяки виробничим і фінансовим можливостям ТНК сконцентрували у своїх руках найбільш наукоємні

виробництва. Вони ж виробляють найновіші види продукції з найбільш затребуваними споживачами характеристиками, тим самим сприяють процесу технологічного розвитку виробництва.

4. Розширення і прискорення міжнародної трудової міграції, сприяння розповсюдженню професійних знань, процесу обміну досвідом між співробітниками із різних країн і руху робочої сили слідом за прямими іноземними інвестиціями. Тим самим створюється міжнародний ринок праці, до якого характерною рисою є конвергенція професійної підготовки персоналу [69].

Таким чином, можна зробити висновок, що ТНК є важливим рушієм головних процесів сучасної економіки.

Висновки до розділу 1

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки. Сучасні транснаціональні корпорації спираються на ідеї та принципи, які були використані в європейських торгових компаніях XVII-XVIII століть. Ці принципи включають поділ капіталу на акції, обмеження відповідальності учасників, складну ієрархію управління, регулювання внутрішньо-корпоративних відносин та мінімізацію витрат за рахунок міжнародного поділу праці та пристосування до місцевих ринків.

Транснаціональні корпорації володіють здатністю поєднувати ресурси, досвід та знання в масштабах всього світу. Вони складаються з головної корпорації та залежних підприємств-підрозділів, розташованих у трьох або більше країнах. Організаційна єдність транснаціональних корпорацій проявляється в тісних взаємозв'язках між їх структурними частинами та взаємозалежністю господарських операцій.

Транснаціональні корпорації проявляють ознаки самостійних суб'єктів права, включаючи організаційну єдність, відносини контролю, загальний економічний інтерес, адміністративну взаємозалежність та використання загальних ресурсів та інтелектуальної власності.

Транснаціональні корпорації впливають на світову економіку, прискорюють науково-технічний прогрес, залучають фінансові ресурси, сприяють інтеграції до світових економічних процесів та забезпечують доступ до зовнішніх ринків. Вплив цих корпорацій на розвиток національних економік може бути як позитивним, так і негативним, в залежності від конкретних обставин.

Основні напрями економічної діяльності транснаціональних корпорацій можна узагальнити наступним чином: виробництво та продаж товарів і послуг у різних галузях економіки, таких як комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, напівпровідники, телекомунікаційні послуги, інтернет-торгівля та інше. Такі корпорації прагнуть досягти організаційної єдності, мають можливість приймати рішення для залежних підприємств, спільні економічні цілі та керуються визначеними юридичними чинниками. Вони займають провідні позиції на світовому ринку, мають значні доходи і високу ринкову вартість, що свідчить про їхню глобальну присутність і вплив.

Згідно з рейтингом Forbes, багато компаній з першої десятки найбільших ТНК світу, таких як «Berkshire Hathaway», «Industrial and Commercial Bank of China», «JPMorgan Chase», «China Construction Bank», «Agricultural Bank of China» і «Bank of America», працюють у фінансовому секторі. Вони є провідними гравцями на ринку фінансових послуг і мають значні обсяги капіталізації. Серед компаній з цього списку є відомі технологічні корпорації, такі як «Apple Inc.», «Amazon.com» і «Toyota Motor». Технологічні транснаціональні корпорації мають значний міжнародний вплив і можуть здійснювати доступ до зарубіжних ринків за

допомогою своїх цифрових сервісів. Вони стають все більш вагомими у рейтингу Forbes, займаючи значну частку в загальному обсязі продажів.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК (НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «ALPHABET INC.»)

2.1. Масштаби міжнародної діяльності компанії «Alphabet Inc.»

«Alphabet Inc.» – міжнародний конгломерат компаній, створений 2 жовтня 2015 року американськими програмістами і підприємцями Ларрі Пейджем та Сергієм Брінном (табл. 2.1), до якого увійшла компанія Google та інші компанії, якими вони володіли безпосередньо або через Google. Після завершення реструктуризації всі акції Google були автоматично замінені на таку саму кількість акцій компанії «Alphabet Inc.», які продовжують торгуватися на біржі Nasdaq як GOOGL і GOOG.

Щоб почати процес реструктуризації, «Alphabet Inc.» була створена як дочірня компанія, що безпосередньо належить Google. Ролі цих двох компаній – одна як власник та інша як дочірня компанія – були змінені за два етапи. Спочатку була створена фіктивна дочірня компанія «Alphabet Inc.» [83].

«Alphabet Inc.» була заснована в рамках корпоративної реструктуризації Google і зараз виступає в якості материнської та холдингової компанії для глобального технологічного гіганта та багатьох інших компаній, які раніше належали або були пов'язані з Google. Через численні дочірні компанії корпорація пропонує різноманітні можливості, починаючи від програмних додатків, веб-пошуку, корпоративних рішень, апаратних продуктів, карт і рекламних оголошень.

Згідно з оголошенням Ларрі Пейджа, вони обрали назву компанії, оскільки алфавіт – це «набір літер, які представляють мову, одне з найважливіших інновацій людства, і є основою того, як ми індексуємо пошук Google, адже назва розбивається на Alpha-bet. У фінансовому контексті

Альфа означає прибуток від інвестицій, що перевищує контрольний показник [51].

Місія «Alphabet Inc.» полягає в тому, щоб надати амбітним проектам ресурси, свободу та зосередженість на реалізації нових ідей.

Станом на 2022 рік, «Alphabet Inc.» посідала 17 місце в рейтингу Global 500 найбільших корпорацій США за обсягом доходу [53]. Компанія 16 січня 2020 року стала четвертою американською фірмою, яка досягла ринкової вартості в 1 трлн дол. США і вперше увійшла до списку трильйонних компаній. У рейтингу World's Most Admired Companies «Alphabet Inc.» займає 7 місце [82]. У топ-100 рейтингу найбільших компаній світу «Alphabet Inc.» займає 3 місце [54].

Як уже згадувалося, «Alphabet Inc.» є холдинговою компанією і працює в 3 бізнес-сегментах, рис 2.1.

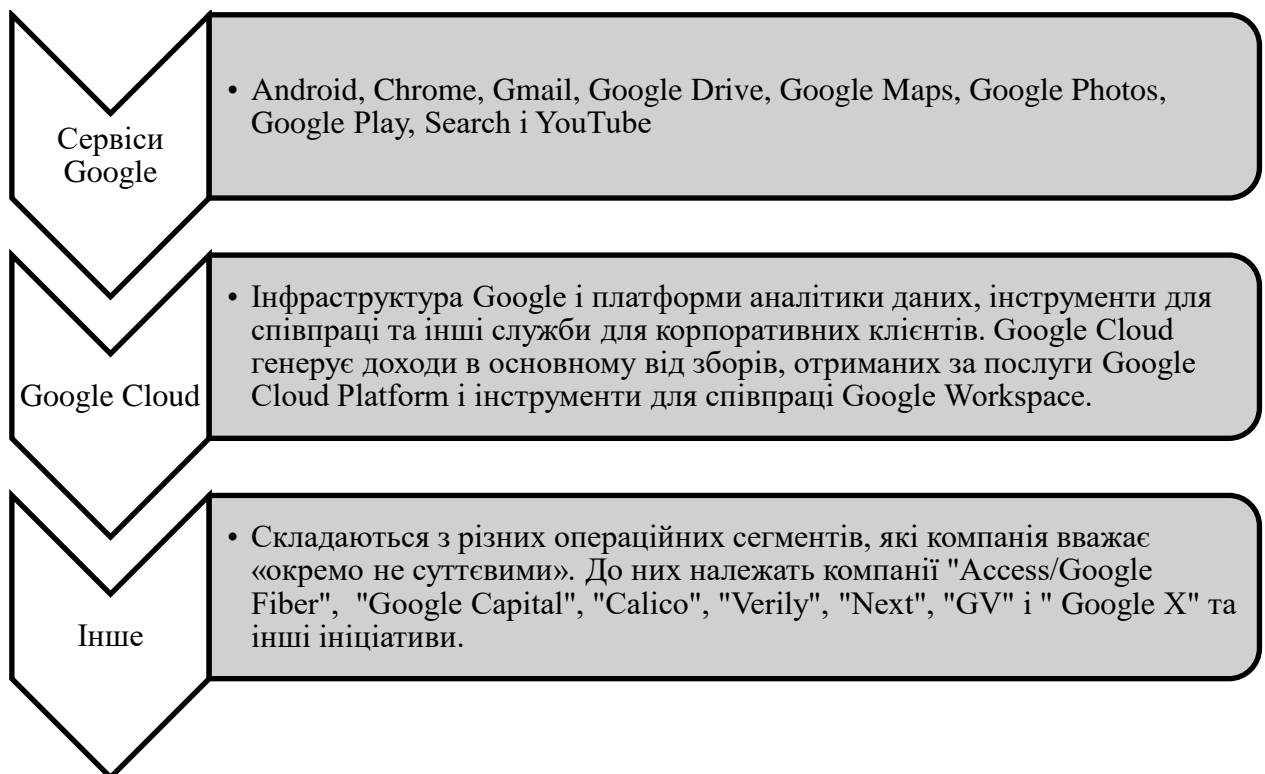

Рисунок 2.1. – Основні бізнес-сегменти компанії «Alphabet Inc.»

Джерело: складено на основі [48].

Найбільшою дочірньою компанією «Alphabet Inc.» є «Google Inc.», але «Alphabet Inc.» також є материнською компанією для «Calico»,

«Google Ventures», «Google Capital», «Google X», «Google Fiber» і «Nest Labs». Хоча багато компаній або підрозділів, які раніше були частиною «Google Inc.», стали дочірніми компаніями, багато найбільш знакових продуктів і послуг, пов'язано з «Google Inc.». У таблиці 2.1. наведено повний список дочірних підприємств.

Таблиця 2.1 – Перелік дочірніх підприємств «Alphabet Inc.»

Дочірнє підприємство	Напрямок діяльності
«Calico»	Здоров'я людини (пошук шляхів подолання старіння)
«CapitalG»	Інвестиції для технологічних компаній на стадії зростання
«DeepMind»	Розробка штучного інтелекту
«Fitbit»	Розробка фітнес гаджетів
«Google»	Пошукові та рекламні технології
«Google Fiber»	Надання доступу до мережі Інтернет, за допомогою волоконно-оптичної технології
«GV»	Венчурний капітал для технологічних компаній
«Sidewalk Labs»	інфраструктурні інновації за допомогою технологічних рішень
«Verily»	Здоров'я людини
«Google X»	Лабораторія технологічних проривів
«Waymo»	Розробка автомобілів з автономним керуванням
«Wing»	Технології доставки за допомогою дронів

Джерело: складено на основі [44]

Перші роки діяльності «Alphabet Inc.» були відзначені серією інвестицій у різні галузі. У 2016 році компанія придбала стартап зі штучного інтелекту DeepMind за 500 млн дол. США [45]. Придбання DeepMind дозволило «Alphabet Inc.» зміцнити свої позиції в галузі штучного інтелекту та машинного навчання, які набувають все більшого значення в індустрії технологій.

Іншим знаковим придбанням «Alphabet Inc.» стала покупка «Nest Labs», компанії з виробництва розумних домашніх технологій, за 3,2 млрд дол. США у 2017 році. Придбання «Nest Labs» було частиною стратегії «Alphabet Inc.» спрямованої на розширення свого бізнесу за межі інтернет-пошуку та реклами, а також на швидко зростаючий ринок пристроїв для розумного дому.

Окрім придбань, компанія «Alphabet Inc.» також інвестувала значні кошти в розвиток власних технологій. Одним із найвідоміших проєктів є проєкт безпілотних автомобілів, який спочатку був запусканий під керівництвом «Google Inc.», але пізніше був перенесений до дочірньої компанії «Alphabet Inc.», «Waymo» досягла значного прогресу в розробці технології автономних транспортних засобів і навіть запустила службу замовлення поїздок у Феніксі, штат Арізона, використовуючи свої безпілотні автомобілі [48].

Так як компанія «Alphabet Inc.» демонструє свій вплив і успіх у таких галузях, як ринок пошукових систем, ринок мобільних операційних систем та цифрової реклами, буде доречно розглянути ринкову частку у цих сегментах (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Частка ринку «Alphabet Inc.» за 2019-2022 рр., у %

Ринок / Частка	Роки			
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Ринок пошукових систем	92,74	92,05	91,96	91,99
Ринок мобільних операційних систем	74,13	73,93	73,23	72,48
Ринок цифрової реклами	37,1	38,2	37,2	28,9

Джерело: складено на основі [38].

На основі даних таблиці можна зробити висновок, що компанія «Alphabet Inc.» займає домінуюче становище на ринку пошукових систем і мобільних операційних систем. Пошукова система компанії, Google, стабільно займає понад 90% ринку з 2019 року. На ринку цифрової реклами частка ринку «Alphabet Inc.» знизилася з 38,2% у 2020 році до 28,9% у 2022 році через зростання рівня конкуренції від «Amazon.com» і «Apple Inc.».

Іншою сферою, де «Alphabet Inc.» має значну частку ринку, є ринок операційних систем для смартфонів, де її операційна система Android домінувала на ринку з часткою 72,8% у 2022 році. Це підтверджує високу популярність та широке використання смартфонів, що працюють на цій

операційній системі, та відображає сильну позицію «Alphabet Inc.» у цій галузі.

Домінування компанії «Alphabet Inc.» у сфері пошукових систем, реклами та мобільних операційних систем дозволило їй зберегти глобальну присутність і значну частку ринку, що зробило її однією з найдорожчих компаній у світі. Орієнтація на інновації та стратегічні придбання дозволила компанії вийти на новий рівень та зберегти позиції лідера в галузі технологій.

Отже, глобальна присутність і домінування на ринку є ключовими показниками успіху компанії «Alphabet Inc.» на міжнародній бізнес-арені. Компанія працює в багатьох країнах світу та отримує значні доходи від своїх міжнародних операцій. Згідно з фінансовим звітами діяльності компанії за 2022 рік, «Alphabet Inc.» отримала 104,6 млрд дол. США доходу за межами Сполучених Штатів, що становить 54% від загального доходу. У міжнародній діяльності компанії визначено чотири основні географічні регіони, які включають: Сполучені Штати; Європа, Близький Схід та Африка; Азійсько-Тихоокеанський та інші. Найбільша клієнтська база компанії «Alphabet Inc.» сформована у США (табл. 2.3) [38].

Таблиця 2.3 – Структура розподілу клієнтів компанії «Alphabet Inc.» за регіонами у 2020-2022 рр., %

Регіон	Структура клієнтів, %		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік
США	47	46	48
Європа, Близький Схід та Африка	30	31	29
Азійсько-Тихоокеанський	18	18	16
Інші	5	5	6

Джерело: складено на основі [38].

На основі даних таблиці можна зробити висновок, що її найбільший географічний бізнес-сегмент – Сполучені Штати, діяльність в якому забезпечила компанії 49% обсягу чистого доходу в 2022 році. Інші, 51 % обсягу чистого доходу забезпечило проведення операцій у регіоні

Європи, Близького Сходу та Африки – 29%, Азійсько-Тихоокеанський регіон – 16 %, інші – 6%, (рис. 2.2).

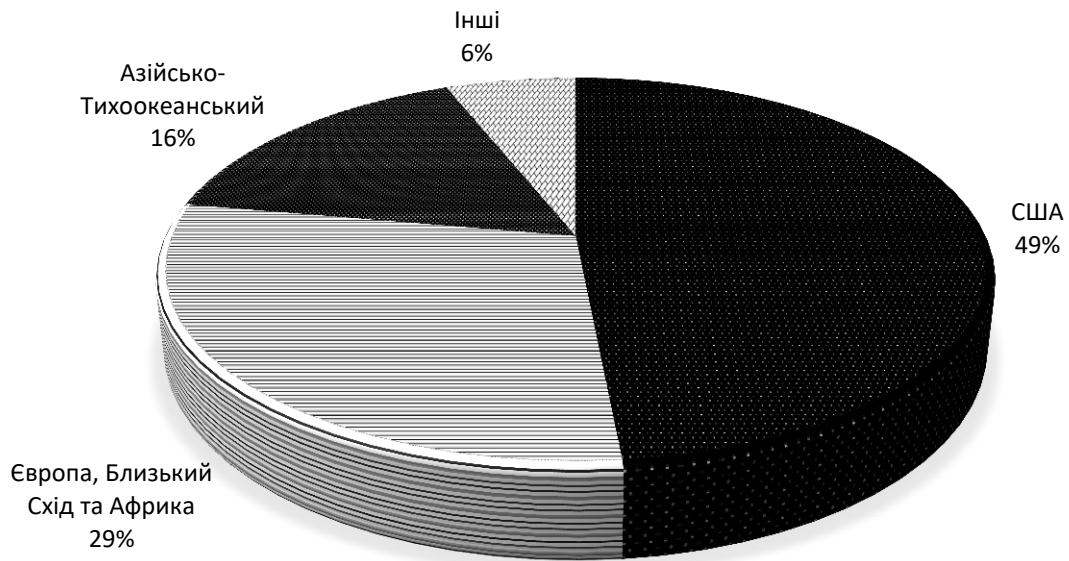

Рисунок 2.2 – Географічна структура чистого доходу компанії «Alphabet Inc.» у 2022р., у %

Джерело: складено на основі [38].

Як вказано на рисунку, «Alphabet Inc.» представлена в усьому світі та працює в багатьох країнах. Компанія працює через різні сегменти, включаючи сервіси Google, Google Cloud та Інші. Сервіси Google в основному складаються з пошукової, рекламної та відеопродукції компанії. Інші включають такі компанії, як «Waymo», «Verily» та «Calico». Google Cloud надає низку хмарних послуг для компаній і організацій. У таблиці 3.1. наведено основні види діяльності «Alphabet Inc.» по країнах з 2019 по 2022 роки.

На основі даних таблиці можна зробити наступні висновки, що Сполучені Штати Америки є найбільшим ринком збуту для «Alphabet Inc.», на якому компанія реалізує найбільшу кількість цифрових продуктів та технологій і отримує найбільші доходи. Серед інших значимих ринків є Китай, Великобританія, Ірландія, Нідерланди Сінгапур та інші.

**Таблиця 2.4 – Види діяльності в різних країнах «Alphabet Inc.»,
2019 – 2022 рр.**

Країна	Сектора	Опис діяльності	Суми доходу (млн дол. США)
США	Сервіси Google	Реклама, пошук, відео та інші продукти та послуги	169,7
	Інші	Різні компанії, зокрема Waymo, Verily та Calico	657
	Google Cloud	Хмарні послуги для підприємств і організацій	4,62
Китай	Сервіси Google	Реклама, пошук, відео та інші продукти та послуги	4,54
Об'єднане Королівство	Сервіси Google	Реклама, пошук, відео та інші продукти та послуги	7,46
Ірландія	Сервіси Google	Реклама, пошук, відео та інші продукти та послуги	38,26
Нідерланди	Сервіси Google	Реклама, пошук, відео та інші продукти та послуги	19,87
Сінгапур	Сервіси Google	Реклама, пошук, відео та інші продукти та послуги	1,195
Інші	Сервіси Google, та Інші	Різні компанії, зокрема Waymo, Verily та Calico. Реклама, пошук, відео та інші продукти та послуги	11,76

Джерело: складено на основі [33].

На основі даних таблиці можна зробити наступні висновки, що Сполучені Штати Америки є найбільшим ринком збуту для «Alphabet Inc.», на якому компанія реалізує найбільшу кількість цифрових продуктів та технологій і отримує найбільші доходи. Серед інших значимих ринків є Китай, Великобританія, Ірландія та Нідерланди.

Ринкова частка «Alphabet Inc.» також є важливим показником її успіху на світовому ринку. Пошукова система Google домінує на світовому ринку пошукових систем із часткою ринку 92,05% станом на березень 2023 року (рис.2.3). Для порівняння, частка пошукової система Bing від «Microsoft Corporation» – 2,27 % ринку, а частка «Yahoo» – 1,44 % ринку [61].

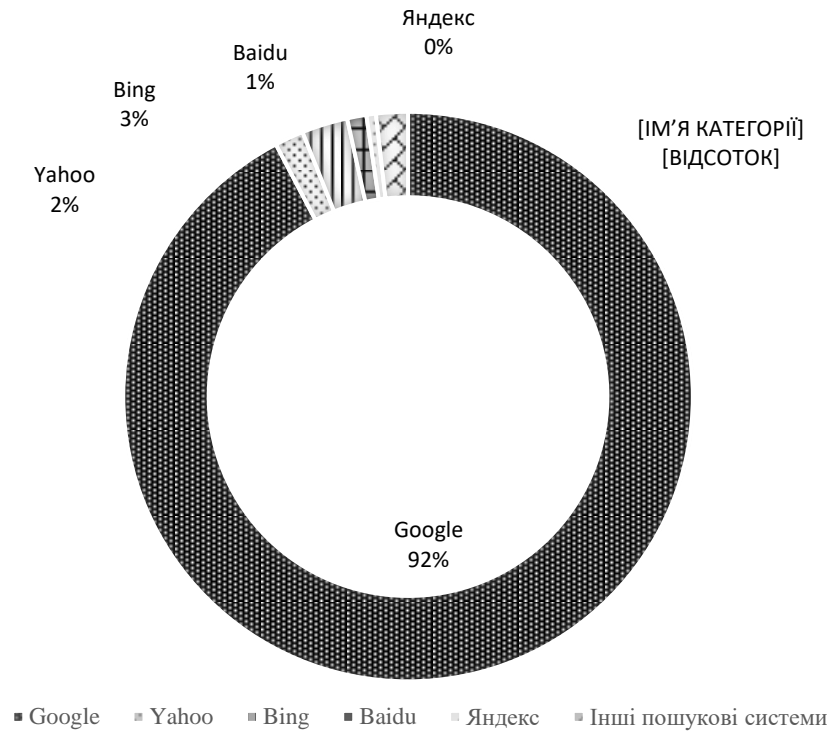

Рисунок 2.3 – Частки ринку найбільших світових пошукових систем у 2022р., %

Джерело: складено на основі [61].

Дані підкреслюють домінування Google на ринку пошукових систем, з часткою ринку понад 90% за останні чотири роки. Це домінування свідчить про значимість та вплив компанії, на світовому ринку. За таких умов Google визначає те, яка інформація стає доступною для користувачів Інтернету і впливає на їхні пошукові запити. Крім того, компанія володіє значними можливостями в області реклами, оскільки вона контролює рекламні платформи, пов'язані з її пошуковим двигуном.

Слід розглянути розподіл доходів компанії «Alphabet Inc.» за 2022 рік (рис 2.4).

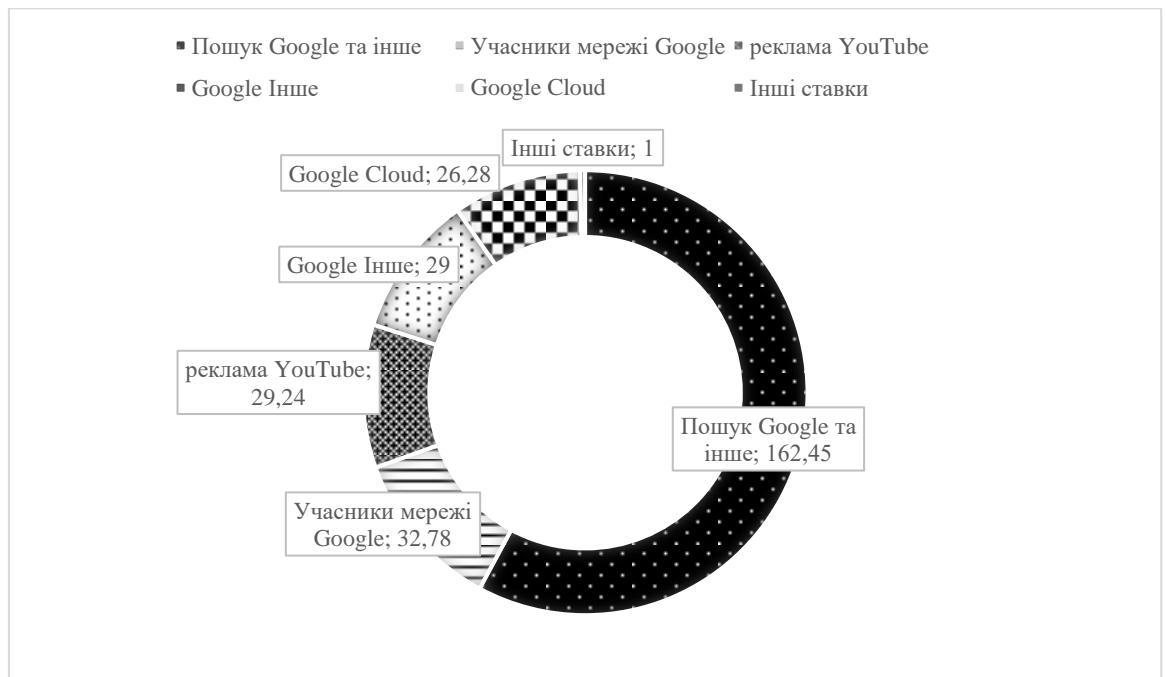

Рисунок 2.4 – Розподіл доходів компанії «Alphabet Inc.»
у 2022 р., млн дол. США

Джерело: складено на основі [38].

На попередньому рисунку показано розподіл доходів з різних джерел. Значна частина доходів, а саме 162,45 млрд дол. США, отримується від пошуку Google та інших послуг, які пов'язані з пошуковою системою компанії. Це може включати контекстну рекламу, платні розміщення, партнерські угоди тощо. Додаткові доходи у розмірі 32,78 млрд дол. США отримується від учасників мережі Google. Це може включати рекламні партнерства, співпрацю з веб-сайтами та іншими платформами, які використовують рекламні послуги Google для генерації прибутку.

Окремий дохід від 29,24 млрд дол. США отримується від реклами на YouTube, що є однією з ключових платформ «Alphabet Inc.». Реклама на YouTube стала популярним каналом для брендів і компаній, які бажають досягти аудиторії через відео контент. Нарешті, 29 млрд дол. США отримується від інших джерел доходів Google. Це можуть бути різноманітні послуги, такі як хмарні обчислення, аналітика, мобільні додатки та інші продукти та послуги, які компанія надає своїм клієнтам.

2.2. Показники фінансово-господарської діяльності компанії «Alphabet Inc.»

Для розуміння загальної тенденції розвитку компанії «Alphabet Inc.» доцільно провести аналіз фінансово-господарської діяльності. Адже фінансові показники компанії «Alphabet Inc.» мають вирішальне значення для розуміння ситуації інвесторами, акціонерами та бізнес-аналітиками. Проведення аналізу фінансового стану компанії можливо здійснити використовуючи фінансову звітність компанії «Alphabet Inc.» (Додаток В). У таблиці 2.5 наведено основні фінансові показники компанії «Alphabet Inc.» за 2020, 2021 та 2022 року:

Таблиця 2.5 – Фінансові показники діяльності компанії «Alphabet Inc.» за 2020-2022 рр.

Фінансовий показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Доходи, млн дол. США	182,5	257,6	282,8
Чистий прибуток, млн дол. США	40,2	76,1	59,9
Активи, млн дол США	319,6	359,2	365,2
Акціонерний капітал, млн дол. США	222,5	251,6	256,1
Загальні витрати, млн дол. США	141,3	178,9	207,9
Загальні зобов'язання, млн дол. США	97,07	107,6	109,1
Загальний акціонерний капітал, млн дол. США	222,5	251,6	256,1
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності, млн дол. США	32,7	35,5	20,2
Рентабельність власного капіталу, (ROE) %	19,03	31,56	23,54
Рентабельність активів, (ROA) %	13,76	22,21	16,71
Рентабельність інвестицій, (ROI) %	18,67	30,83	27,77

Джерело: складено на основі [37] та Додатку В

Дохід від продажів – це дохід від продажу товарів і послуг за вирахуванням витрат, пов'язаних із такими речами, як повернені або недоставлені товари. Згідно фінансових показників компанії консолідований

дохід «Alphabet Inc.» від продажів за фінансовий рік, який закінчився 31 грудня 2022 року збільшився на 9,78%, до 282,8 млрд дол. США порівняно з минулим роком. Збільшення доходів було зумовлено в основному активною роботою і попитом на пошук Google і Google Cloud.

Чистий прибуток є фінансовим показником, який відображає різницю між всіма доходами, отриманими компанією, та всіма витратами, понесеними для їх здійснення, після врахування податків та інших витрат. Обсяг чистого прибутку компанії «Alphabet Inc.» у 2022 році зменшився до 59,9 млн дол. США порівняно з попереднім роком, що було спричинено уповільненням розвитку цифрової реклами. Вже минув період стрімкого зростання, коли споживачі витрачали більше часу та коштів в Інтернеті під час пандемії коронавірусу, тим самим спричинили стрімкий розвиток ринку реклами, від якого залежить компанія. Така тенденція розвитку почала слабшати минулого року, коли зростання процентних ставок та інфляція спонукали рекламодавців стримувати свої витрати.

Загальні активи – це загальна сума активів, якими володіє фізична чи юридична особа. Активи – це предмети економічної цінності, які витрачаються з часом, щоб принести вигоду власнику. Якщо власником є підприємство, ці активи зазвичай реєструються в бухгалтерському обліку та відображаються в балансі підприємства. У 2022 році порівняно з 2021 роком загальні активи «Alphabet Inc.» збільшилися на 1,67% і склали 365,2 млрд дол. США.

Акціонерний капітал відображається в балансі компанії та вимірює її чистий капітал. Власний капітал компанії розраховується шляхом віднімання загальних зобов'язань компанії від її загальних активів, які також вказані в балансі компанії. У 2022 році порівняно з 2020 роком загальний обсяг власного капіталу компанії «Alphabet Inc.» збільшився до 256,1 млрд дол. США. Збільшення частки акціонерного капіталу підприємства в загальному капіталі підприємства сприяє фінансовій стабільності [37].

Загальні витрати є сукупністю всіх витрат, понесених компанією для забезпечення своєї діяльності. Загальні витрати впливають на прибуток компанії, оскільки зменшення витрат може призвести до збільшення чистого прибутку, а збільшення витрат може призвести до зменшення прибутку. Аналізуючи дані загальних витрат «Alphabet Inc.» за період з 2020 по 2022 роки, можна побачити зростання витрат протягом цього періоду. В 2021 році загальні витрати становили 178,9 млн дол. США, що пізніше збільшилися на 16,25% до 207,9 млн дол США у 2022 році.

У 2022 році рентабельність власного капіталу (ROE) погіршилась до 25,54% порівняно з попереднім роком, рис. 2.5.

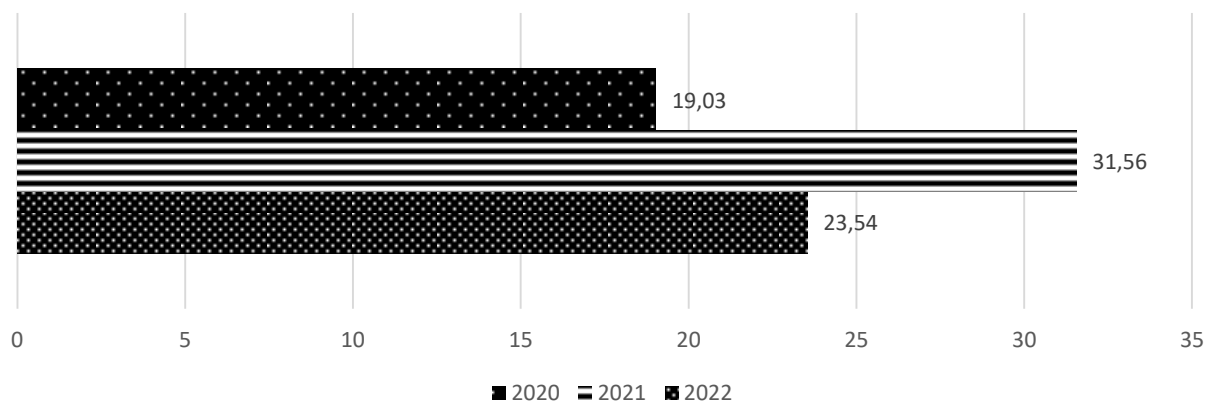

Рисунок 2.5 – Динаміка коефіцієнта рентабельності власного виробництва (ROE) в 2020-2022 рр., у %

Джерело: складено на основі[37].

Основною причиною зниження коефіцієнта рентабельності власного капіталу (ROE) протягом 4 кварталу 2022 року є зниження прибутковості, виміряної коефіцієнтом рентабельності активів (ROA). Також важливою причиною є збільшення витрат, які зростають швидше, ніж прибуток. «Alphabet Inc.» збільшила свої зобов'язання швидше, ніж розмір власного капіталу. Це також мало негативний вплив на ROE.

Показник рентабельності активів також знизився у 2022 році до 16,71% порівняно з попереднім роком, рис. 2.6.

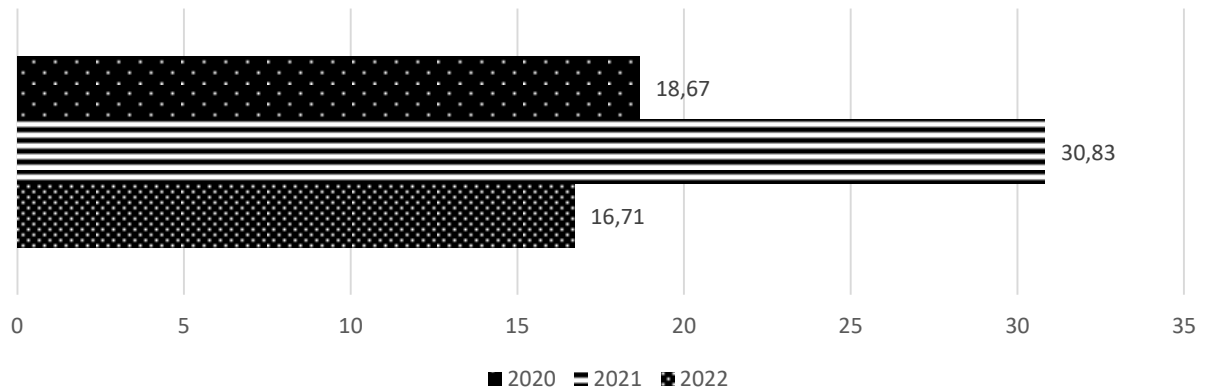

Рисунок 2.6 – Динаміка коефіцієнта рентабельності активів (ROA) компанії «Alphabet Inc.» у 2020-2022рр., %.

Джерело: складено на основі [37].

У 2021 році ROA показав значне покращення і склав 30,83%. Це може бути пов'язано з позитивним відновленням глобальної економіки та збільшенням рекламного попиту після пандемії. «Alphabet Inc.» відновила свої доходи та збільшити ефективність використання своїх активів, що сприяло покращенню рентабельності. У 2022 році ROA знизився до 16,71%. Причини цього зниження можуть бути різними. Компанія зіткнулася зі збільшенням витрат та зниженням чистого прибутку, що вплинуло на рентабельність активів. Також можливо, що конкуренція на ринку зросла, що спричинило певний ступінь зниження доходів та ефективності використання активів.

У 2022 році рентабельність інвестицій компанії «Alphabet Inc.» погіршилась через погіршення показників чистого прибутку, рис. 2.7. У 2020 році ROI склав 13,76%, що є зниженням порівняно з 2019 роком. Пандемія COVID-19 та економічні труднощі можуть бути однією з причин зниження рентабельності інвестицій. Зменшення попиту на рекламу та загальні нестабільні умови на ринку могли призвести до скорочення доходів Alphabet Inc. та зменшення рентабельності інвестицій. У 2021 році ROI показав покращення і склав 22,21%. Alphabet Inc. могла здійснити успішні інвестиції, які принесли позитивний фінансовий результат.

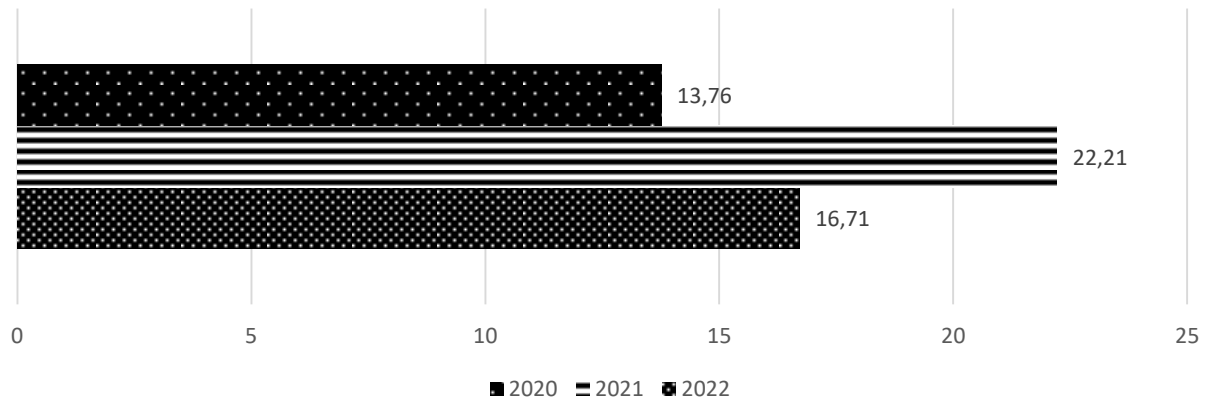

Рисунок 2.7 – Динаміка коефіцієнта рентабельності інвестицій (ROI) компанії «Alphabet Inc.» у 2020-2022рр., %

Джерело: складено на основі [37].

У річному звіті висвітлюються кілька ключових напрямків, якими керує компанія: відео, цифрові помічники та хмарні обчислення[37].

«Google Inc.», що належить «Alphabet Inc.», – це інтернет-компанія, яка переважно конкурує на ринках веб-пошуку та цифрової реклами. Проте портфель продуктів компанії дуже різноманітний і включає як пов’язані, так і не пов’язані апаратні та програмні продукти та послуги. З 2016 по 2020 рік компанія отримувала в середньому 1 придбання на місяць, що є одним із найвищих показників придбання бізнесу серед її конкурентів. Придбання є ключовою стратегією отримання конкурентної переваги. Купуючи інші компанії, «Alphabet Inc.» отримує нові навички, технології, патенти та покращує власні продукти та послуги, що дозволяє компанії розвиватися швидше з меншими зусиллями[50]. Провівши порівняльну характеристику основних конкурентів компанії «Alphabet Inc.», табл.2.6, можна зробити висновок, що головним конкурентом є компанії «Amazon.com.» та «Apple Inc.». Враховуючи зростаючу важливість YouTube, постачальники цифрового відео, зокрема «Meta Platforms», «Netflix», «Amazon.com.» і «Hulu», прямо конкурують із версією платної підписки YouTube. Цей простір, ймовірно, швидко розвиватиметься протягом наступних кількох років, оскільки споживачі все частіше споживають цифровий контент[79].

**Таблиця 2.6 – Порівняльна характеристика компанії «Alphabet Inc.»
з основними конкурентами у 2022 році**

Назва компанії	Тип компанії	Обсяг доходів, млрд дол. США	Обсяг прибутку, млрд дол. США	Обсяг активів, млрд дол. США	Кількість працівників, осіб
Компанія «Alphabet Inc.»	Публічна	282,2	156,6	365,2	190 234
Компанія «Meta Platforms»	Публічна	116,6	91,4	185,7	86 482
Компанія «Apple Inc.»	Публічна	394,3	170,8	346,7	164 000
Компанія «Microsoft Corporation»	Публічна	198,3	135,6	364,5	221 000
Компанія «Amazon.com.»	Публічна	514,1	225,2	462,2	1 541 000

Джерело: складено на основі[39], [35], [37], [60], [61].

Іншою великою сферою конкуренції «Alphabet Inc.» є персональні цифрові помічники на основі штучного інтелекту. Помічник від Google конкурує з Siri від «Apple Inc.», Alexa від «Amazon.com.», Cortana від «Microsoft Corporation» і навіть помічником, вбудованим у програму Messenger від «Meta Platforms».

Для бізнесу характерні швидкі зміни, що супроводжуються впровадженням нових технологій. Компанія «Alphabet Inc.» має багато конкурентів в усіх напрямках діяльності, особливо з боку компаній, які прагнуть забезпечити доступ людей до онлайн-інформації та показувати їм рекламу, що відповідає їх потребам. Досить високий рівень конкуренції спостерігається в наслідних сегментах:

- пошукові системи загального призначення та інформаційні служби, такі як «Baidu»А, Bing від «Microsoft Corporation», Naver, Seznam, Yahoo від «Verizon Communications»;

- вертикальні пошукові системи та веб-сайти електронної комерції, такі як «Amazon.com.» і eBay (електронна комерція), Booking's Kayak (запити

про подорожі), Microsoft LinkedIn (запити про роботу) і WebMD (запити про здоров'я). Деякі користувачі переходитимуть безпосередньо до такого вмісту, веб-сайтів і програм, а не через пошук Google;

- соціальні мережі, такі як Facebook, Snapchat і Twitter. Деякі користувачі все більше покладаються на соціальні мережі, щоб отримати рекомендації щодо продуктів чи послуг, а не шукати інформацію про послугу чи продукт через традиційні пошукові системи;

- інші форми реклами, такі як рекламні журнали, газети, радіо та телебачення. Рекламодавці зазвичай розміщують рекламу в різних ЗМІ, як онлайн, так і офлайн;

- онлайн-реklamні платформи та мережі, зокрема «Amazon.com.», «AppNexus», «Criteo» та «Meta Platforms», що конкурують за рекламодавців, які використовують Google Ads, основну рекламну платформу на основі аукціону;

- постачальники цифрових відеосервісів, такі як «Amazon.com.», «Apple Inc.», Disney, «Meta Platforms», Hulu, Netflix і TikTok.

«Alphabet Inc.» конкурує з компаніями, які мають більш тривалу історію роботи та більш налагоджені відносини з клієнтами та користувачами:

- постачальники цифрового контенту та платформи додатків, такі як «Amazon.com.» і «Apple Inc.»;

- компанії, які розробляють, виробляють і продають споживчі апаратні продукти, включно з підприємствами, які розробили власні платформи;

- постачальники корпоративних хмарних послуг, зокрема Alibaba, «Amazon.com.» і «Microsoft Corporation».

- постачальники цифрових помічників, такі як «Amazon.com.» і «Apple Inc.» [47].

Успішна конкуренція на міжнародному ринку значною мірою залежить від здатності компанії «Alphabet Inc.» розробляти та просувати

інноваційні продукти та технології на ринку. Зокрема, конкуренція у сегменті розробки та просування реклами залежить від кількості залучених користувачів та термінів їх утримання.

«Alphabet Inc.» рекомендується, залишаючись на ринку, утримувати свої позиції. Скорочені фінансові можливості не дадуть на даний момент розвивати ні основний, ні допоміжні напрямки діяльності. Для утримання вже наявних позицій потрібно підтримувати діяльність компанії на можливо допустимому рівні, для обслуговування того попиту, що існує. Крім того, «Alphabet Inc.» може зосередитись на пошуку ефективних стратегій зменшення витрат без втрати якості продуктів і послуг. Це може включати оптимізацію виробничих процесів, удосконалення ланцюжків постачання та використання новітніх технологій для підвищення ефективності.

Висновки до розділу 2

Заснування та розвиток «Alphabet Inc.» є прикладом успішної діяльності ТНК у сфері сучасного міжнародного бізнесу. Здатність компанії впроваджувати інновації та адаптуватися до мінливих умов ринку дозволила їй стати домінуючою силою в технологічній галузі. Компанія «Alphabet Inc.» продовжує розширювати свій бізнес та інвестувати в нові технології, тим самим намагається утримувати лідерство на ринку протягом наступних років.

Компанія «Alphabet Inc.» – це складна та багатогранна компанія із широким спектром продуктів та послуг, які реалізуються у різних бізнес-сегментах, від основної пошукової системи Google до інноваційних проектів у сегменті Інші. Компанія «Alphabet Inc.» має значну кількість дочірніх компаній, таких як «Calico», «Google Ventures», «Google Capital», «Google X», «Google Fiber» і «Nest Labs».

США займають провідну позицію в структурі клієнтів компанії «Alphabet Inc.» Це свідчить про велике значення американського ринку для компанії і можливість їй залежати від фінансового стану та змін в цьому регіоні. Європа, Близький Схід та Африка залишаються другим найбільшим регіоном для «Alphabet Inc.». Вони тримають стабільну частку в структурі клієнтів, що коливається від 29% до 31% протягом 2020-2021 років.

В цілому, компанія «Alphabet Inc.» підтверджує свою глобальну присутність, зберігаючи стабільні позиції у ключових регіонах світу, але водночас може зазнавати невеликих змін у впливі окремих ринків на свої доходи.

Щодо фінансових показників компанії, «Alphabet Inc.» продемонструвала стабільне зростання доходів, активів та показників рентабельності, але зниження чистого прибутку в 2022 році може вимагати додаткових заходів для підтримання прибутковості компанії.

Доходи компанії «Alphabet Inc.» продемонстрували постійне зростання з 2020 по 2022 рік. Це свідчить про успішність бізнес-стратегії та збільшення обсягу продажів компанії.

Чистий прибуток «Alphabet Inc.» також показує позитивну динаміку з 2020 по 2021 рік. Однак, у 2022 році він скоротився до 59,9 млрд доларів США. Це може бути викликом для компанії і вказувати на потребу удосконалення ефективності діяльності.

Рентабельність власного капіталу (ROE), рентабельність активів (ROA) та рентабельність інвестицій (ROI) показують позитивну динаміку протягом 2020-2022 років, зазначений ріст вказує на ефективне використання капіталу та здатність генерувати прибуток з активів та інвестицій.

Конкурентне середовище «Alphabet Inc.» включає великі технологічні компанії, які змагаються за лідерство у різних сегментах ринку. Кожен з конкурентів має свої сильні сторони та унікальні пропозиції, що спонукає «Alphabet Inc.» до постійного інноваційного розвитку та вдосконалення своїх продуктів і послуг.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ «ALPHABET INC.» В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

3.1. Обґрунтування перспективних напрямів діяльності компанії «Alphabet Inc.» на міжнародному ринку

Глобальна присутність компанії «Alphabet Inc.» і домінування на ринку є ключовими показниками успіху на міжнародній бізнес-арені. Компанія працює в багатьох країнах світу та отримує значні доходи від своїх міжнародних операцій. Домінування на ринку пошукових систем ще більше зміцнює її позиції як світового лідера в галузі технологій та інновацій.

Проаналізувавши діяльність компанії на міжнародному ринку різних країн, а також частки доходів від діяльності в різних бізнес-сегментах, можна зробити висновки про перспективні напрямки діяльності, які сприятимуть розширенню діяльності компанії на міжнародному рівні (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Digital інструменти розвитку для «Alphabet Inc.»

Джерело: складено на основі [16]

Штучний інтелект (AI) і машинне навчання. Компанія «Alphabet Inc.» займає сильні позиції у ніші використання штучного інтелекту та машинного навчання. Ці технології стають все більш важливими у багатьох галузях, включаючи автомобільну промисловість, охорону здоров'я, фінанси та інші. Розширення діяльності компанії «Alphabet Inc.» у сфері AI на міжнародному ринку дозволить компанії використовувати свої технології на нових ринках різних країн світу, тим самим розширити географію своєї діяльності.

За даними Exploding Topics [35], очікується, що ринок штучного інтелекту (AI) продемонструє значне зростання в найближче десятиліття (рис. 3.2.) [41]. Ринок AI охоплює величезну кількість галузей. Усе, починаючи від ланцюгів постачання, маркетингу, створення продуктів, досліджень, аналізу тощо, є сферами, які в певному аспекті запровадять штучний інтелект у своїх бізнес-процесах. Чат-боти, штучний інтелект для створення зображень, мобільні додатки – усі вони є одними з основних трендів, які покращуватимуть AI найближчими роками.

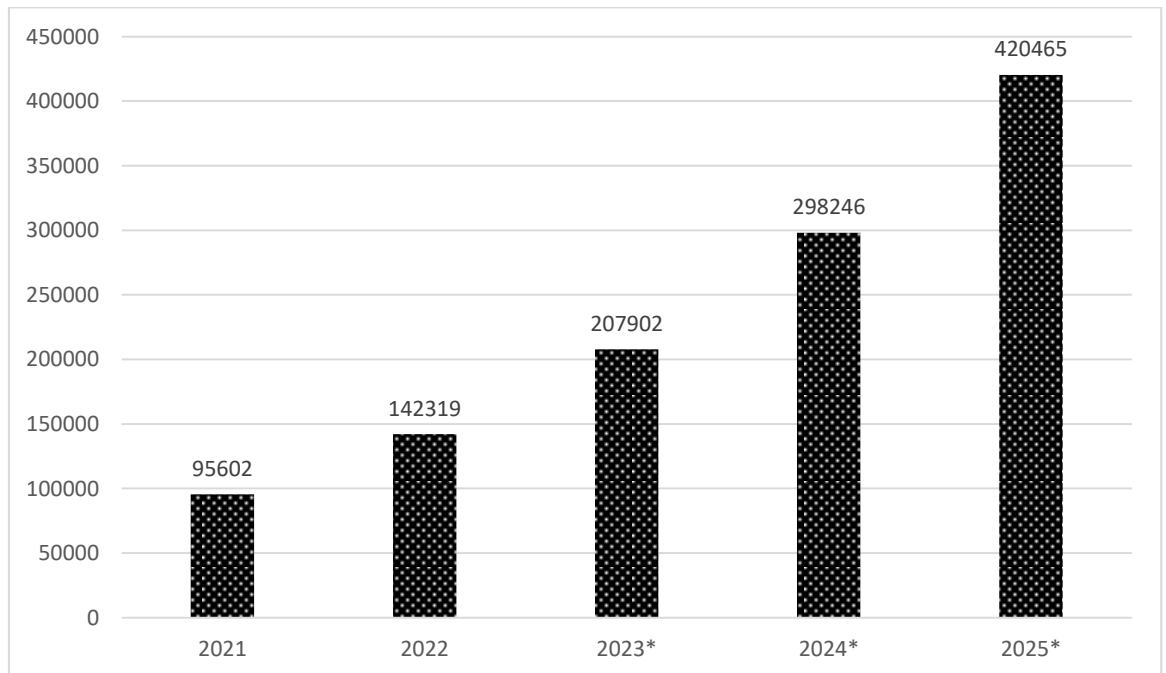

Рисунок 3.2 – Обсяг світового ринку штучного інтелекту (AI) у 2021 – 2025 рр., млн дол. США

*Прогнозовані показники

Джерело: складено на основі [41].

Використовуючи штучний інтелект і технології машинного навчання, компанія «Alphabet Inc.» може запропонувати користувачам більш персоналізований і релевантний досвід, збільшуючи залучення та використання існуючих продуктів, включаючи пошук, YouTube та інші. AI також матиме більш прямий вплив на рекламний бізнес компанії «Alphabet Inc.». Наприклад, використовуючи алгоритми машинного навчання для більш ефективного націлення реклами на користувачів, Google може підвищити ефективність своєї реклами, що призведе до збільшення кількості кліків, а значить і доходів від реклами. Таким чином, рекламодавці отримують більше уваги, окремі користувачі отримують релевантнішу рекламу, а Google отримує більший дохід.

Використовуючи технології штучного інтелекту, Google Cloud може запропонувати своїм клієнтам більш складні та персоналізовані послуги. Наприклад, хмарний оператор може надавати ряд послуг машинного навчання (ML), які дозволяють організаціям створювати, навчати та розгортати свої моделі ML, не вимагаючи досвіду використання штучного інтелекту. За допомогою цих персоналізованих моделей ML компанії можуть покращити свої послуги та продукти та підвищити операційну ефективність [35].

Крім того, можливості штучного інтелекту Google Cloud можуть забезпечити покращену безпеку та виявлення загроз, що стає дедалі важливішим, оскільки компанії стикаються з більш складними кіберзагрозами. Крім того, використовуючи AI в аналітиці великих даних, технологічна компанія може надати клієнтам більш складні можливості аналізу даних і допомогти їм отримати глибше розуміння своїх операцій, клієнтів і ринків.

Отже, оснащення платформи Google Cloud передовими можливостями штучного інтелекту забезмечить розширення більшої частки ринку хмарних

обчислень у майбутньому. З 2020 по 2022 рік частка компанії на глобальному ринку хмарних обчислень зростає з 7 % до 10 %. Ця тенденція до зростання може продовжитися найближчими роками, оскільки компанія продовжує використовувати штучний інтелект у своїх хмарних пропозиціях.

Компанія «Alphabet Inc.» також має значний потенціал у сфері хмарних технологій. Її підрозділ Google Cloud надає послуги хмарного зберігання даних, обробки і аналізу даних, а також інші послуги для підприємств. Збільшення присутності «Alphabet Inc.» на міжнародному ринку в галузі хмарних технологій допоможе компанії залучити нових клієнтів та розширити діапазон надання своїх послуг по всьому світу.

Amazon Web Services (AWS), Microsoft Azure і Google Cloud залишалися трьома провідними постачальниками хмарних технологій в 3 кварталі 2022 року, на них разом припадало 63% світових витрат після зростання на 33% (рис. 3.3).

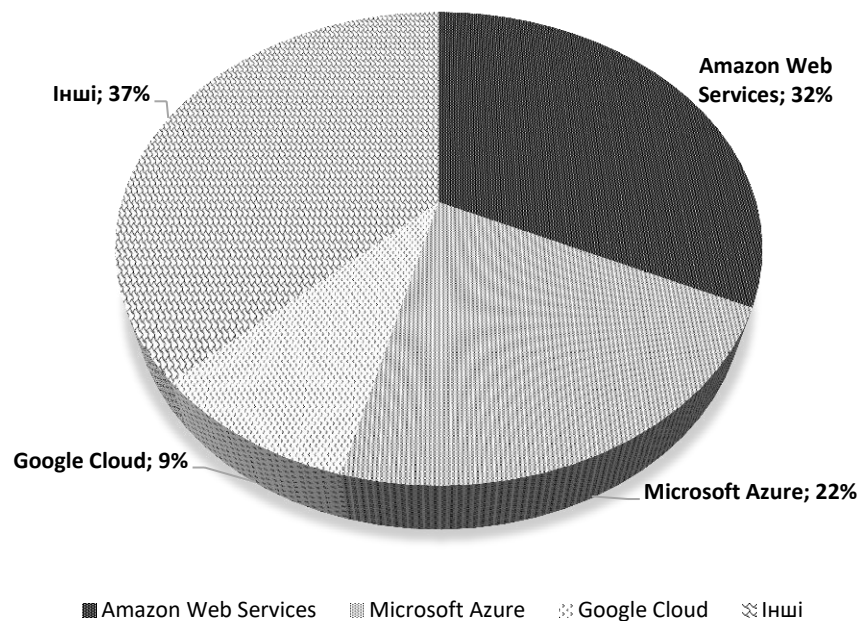

Рисунок 3.3 – Провідні компанії на ринку хмарних технологій, 2022 р.
Джерело: складено на основі [57].

За даними, AWS має найбільшу ринкову частку у розмірі 32%. Це дає їм перевагу у конкурентній боротьбі, оскільки вони є піонерами і лідерами на

ринку хмарних послуг. AWS володіє широким спектром послуг, включаючи обчислення, зберігання даних та інші хмарні сервіси. Microsoft Azure займає друге місце з ринковою часткою 22%. Це хмарна платформа «Microsoft Corporation», яка пропонує послуги обчислення, зберігання, аналітику та інші рішення. Azure демонструє значне зростання і набирає популярності серед підприємств та розробників. Google Cloud посідає третє місце з ринковою часткою 9%. Як частина «Alphabet Inc.», Google Cloud пропонує рішення для зберігання даних, обчислення, штучного інтелекту та інших хмарних послуг. Вони активно розширюють свою присутність на ринку, але на даний момент їх ринкова частка є меншою порівняно з AWS та Azure [57].

Станом на 2022 рік компанія «Alphabet Inc.» займала 3 місце на ринку хмарних технологій, що свідчить про перспективи розвитку в цьому напрямку, (рис 3.4):

Рисунок 3.4 – Переваги розвитку підрозділу Google Cloud компанії «Alphabet Inc.»

Джерело: складено автором.

Існує низка причин для збільшення інвестицій у розвиток Google Cloud:

1. Зростаючий попит на хмарні сервіси. Все більше компаній та

організацій обирають хмарні сервіси для своїх потреб у зберіганні даних, обчисленнях та програмному забезпеченні. Це викликано стрімким зростанням попиту на ці послуги, оскільки вони надають зручність та ефективність для бізнесу. Продовжуючи розвивати Google Cloud, «Alphabet Inc.» може охопити більшу частку ринку та збільшити прибуток від хмарних сервісів.

2. Диверсифікація потоків доходу. «Alphabet Inc.» залежить від доходу від реклами, який генерується через пошукові та рекламні платформи Google. Інвестиція в Google Cloud дозволяє компанії диверсифікувати свої потоки доходу і зменшити залежність від реклами.

3. Конкурентна перевага на ринку хмарних сервісів. Хоча Google Cloud не є лідером на ринку хмарних сервісів, він впевнено збільшує ринкову частку та конкурує з іншими провідними постачальниками хмарних сервісів, такими як Amazon Web Services (AWS) та Microsoft Azure. У Google Cloud є свої унікальні переваги, такі як компетенції у сфері аналізу даних та машинного навчання. Продовжуючи інвестувати в можливості та пропозиції Google Cloud, «Alphabet Inc.» може посилити свою конкурентну позицію на ринку хмарних сервісів.

4. Синергія з іншими продуктами та сервісами Google. Google Cloud може використовувати синергію з іншими продуктами та сервісами Google для надання інтегрованих рішень для клієнтів. Наприклад, Google Cloud може інтегруватися з Google Workspace (раніше G Suite) для надання інструментів спільної продуктивності або з технологіями штучного інтелекту та машинного навчання Google для надання розширених можливостей аналітики. Ці синергії покращують цінність Google Cloud та відрізняють його від конкурентів.

5. Майбутні можливості зростання. Очікується, що ринок хмарних сервісів продовжуватиме зростати в наступні роки, завдяки цифровізаційним ініціативам, поширенню технологій, що вимагають великої кількості даних, та потребі в масштабованих та гнучких обчислювальних потужностях.

Інвестування в розвиток Google Cloud дозволяє «Alphabet Inc.» скористатися цими майбутніми можливостями зростання та забезпечити приріст доходів в довгостроковому періоді [57].

Інтернет речей (IoT). Зараз велику популярність набувають пристрої Інтернету речей, які пов'язують фізичні об'єкти з Інтернетом. «Alphabet Inc.» може розглядати можливості розвитку в цій сфері. Вже зараз компанія володіє деякими проектами, пов'язаними з IoT, наприклад, проектом «Розумний будинок» в рамках дочірньої компанії Nest. Розширення діяльності «Alphabet Inc.» в галузі IoT дозволить компанії зайняти сильну позицію в майбутньому ринку підключених пристроїв. Зростання попиту на IoT як у споживачах, так і в промисловості є очевидним. Інтернет речей (IoT) надає гігантський спектр можливих застосувань для:

- оптимізації промислових процесів;
- збереження енергетичних ресурсів;
- керування такими факторами навколишнього середовища, як повітря, вологість, температура та якість води, які безпосередньо впливають на життя людини.

За даними Statista, прогнозується, що кількість пристроїв Інтернету речей (IoT) у всьому світі зросте майже втричі з 10 млрд у 2020 році до понад 19 млрд пристроїв IoT у 2025 році (рис 3.5).

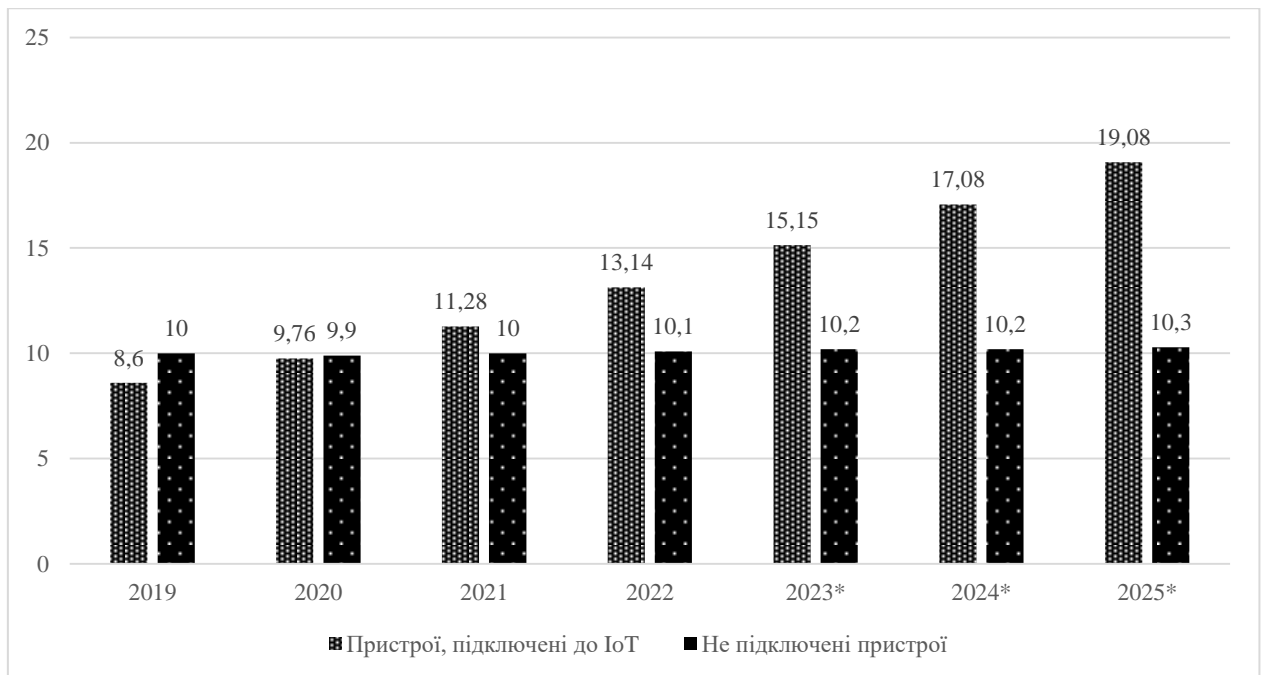

Рисунок 3.5 – Кількість пристроїв, підключених та не підключених до Інтернету речей (IoT), у всьому світі з 2019 р. по 2025 р., млрд

* Прогнозовані показники

Джерело: складено на основі [66].

Чим більше рішень IoT впроваджується, тим більше даних потребує точної аналітики та навіть штучного інтелекту, щоб швидко отримувати відповідну інформацію. Така інформація дозволяє компаніям в режимі реального часу виявляти відхилення та технічні збої. З огляду на все вищесказане, прийняття рішень у режимі реального часу в системах Системи Інтернету речей (IoT) включають в себе різноманітні пристрої, які здатні збирати та обмінюватися даними через мережу Інтернет. Однак, вони ще мають свої обмеження, які можуть впливати на їх ефективність та функціональність, такі як вартість, розмір, затримка передачі даних та інші фактори, які потрібно враховувати [66].

Google Cloud Platform (GCP) вже надала приклад керованої системи Google Cloud IoT Core, яка дозволяє компаніям безпечно з'єднуватися, керувати та отримувати дані від IoT-пристроїв у значному масштабі. Вона надає надійну інфраструктуру та набір інструментів для розробки та впровадження рішень IoT (рис.3.6).

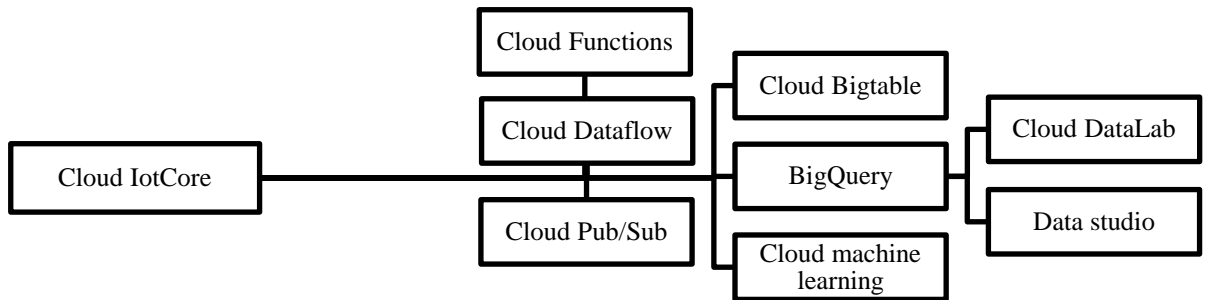

Рисунок 3.6 – Платформа, для розробки рішень IoT Cloud – IoT Core компанії «Alphabet Inc.»

Джерело: складено на основі [69].

Cloud IoT Core – це повністю керований сервіс, який дозволяє швидко та безпечно підключатися, налаштовувати та отримувати дані з великої кількості пристроїв. Використовуючи Cloud Pub/Sub, Core може об’єднувати дані з децентралізованих пристроїв в єдину глобальну систему. У поєднанні з іншими сервісами Google Cloud IoT Core пропонує комплексне рішення для збору, аналізу та візуалізації даних IoT у реальному часі. Це, у свою чергу, дозволяє створювати багатофункціональні моделі, які оптимізують або прогнозують цінні дані для вашого бізнесу.

Cloud IoT Core збирає дані, опубліковані в Cloud Pub/Sub, для подальшої аналітики. Google BigQuery виконує певний аналіз, а Cloud Machine Learning Engine відповідає за машинне навчання. Після цього можна візуалізувати результати за допомогою різноманітних звітів та інформаційних панелей у Google Data Studio [69].

Дослідження ніші Інтернету речей (IoT) дозволило сформулювати причини, чому необхідно розвиватися в цьому напрямі компанії «Alphabet Inc.» (рис.3.9).

Розширення асортименту продуктів і послуг компанії	<ul style="list-style-type: none"> • IoT дозволяє Alphabet розширити свій діапазон продуктів і послуг. Він дозволяє створювати інноваційні рішення та підходи до покращення життя користувачів у різних сферах, таких як домашня автоматизація, здоров'я, транспорт, енергетика тощо.
Оптимізація процесів	<ul style="list-style-type: none"> • IoT дозволяє Alphabet впроваджувати розумні системи управління та моніторингу в різних галузях своєї діяльності. Наприклад, впровадження IoT може допомогти оптимізувати управління енергоспоживанням, покращити логістику та управління ланцюгом постачання, забезпечити моніторинг та підтримку обладнання, покращити безпеку тощо.
Збільшення обсягу даних для аналізу	<ul style="list-style-type: none"> • IoT забезпечує Alphabet додатковий потік даних, які можуть бути використані для аналізу та витягнення цінних висновків. Збирання та аналіз даних IoT дозволяє Alphabet отримувати унікальні інсайти про користувачів, продукти та ринки, що допомагає приймати кращі рішення та вдосконалювати свої продукти та послуги.
Конкурентоспроможність на ринку	<ul style="list-style-type: none"> • IoT є широко розповсюдженим трендом в бізнесі, і багато компаній уже використовують його для поліпшення своїх продуктів та послуг. Для того, щоб бути конкурентоспроможним на ринку, Alphabet повинен продовжувати розвивати свої IoT-рішення та інтегрувати їх у свої продукти та послуги.

Рисунок 3.9 – Переваги розвитку в ніші Інтернету речей (IoT) для компанії «Alphabet Inc.»

Джерело: складено на основі [69].

Загалом, IoT відкриває нові можливості для розширення діапазону продуктів, покращення взаємодії з користувачами, оптимізації процесів та збільшення обсягу даних для аналізу для «Alphabet Inc.». Це допомагає компанії залишатися інноваційною та конкурентоспроможною на ринку.

Автономні транспортні засоби. Компанія «Alphabet Inc.» має проект «Waymo», суть якого полягає у розробці автономних транспортних засобів. Ця новітня технологія вже тестується на дорогах США, але має потенціал для використання на міжнародному рівні. Розвиток цієї галузі може стати перспективним напрямом діяльності компанії на міжнародному ринку, особливо в країнах з високим рівнем автомобілізації (рис. 3.10).

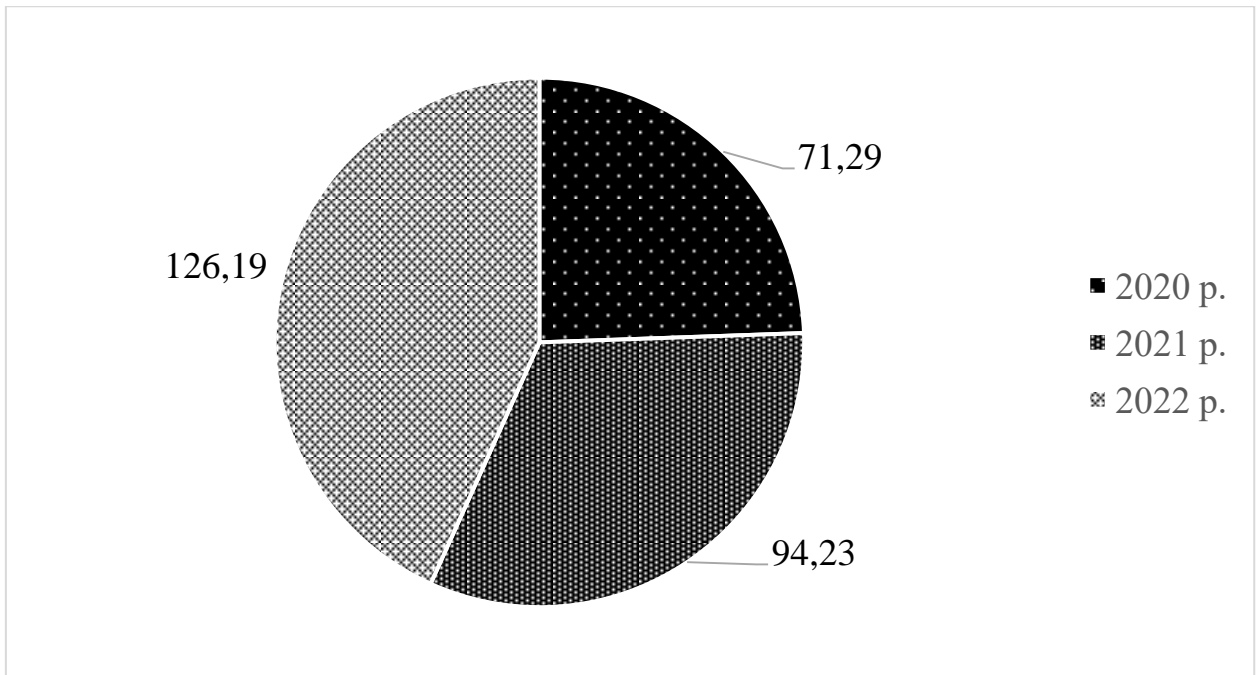

Рисунок 3.10 – Динаміка обсягу світового ринку автономних транспортних засобів за 2020-2022 рр., млрд дол. США

Джерело: складено на основі [73].

У 2022 році світовий ринок автономних транспортних засобів оцінювався в 126,19 млрд дол. США, а ринок автономних транспортних засобів США оцінювався в 36,4 мільярда доларів США. Ці цифри свідчать про зростаючий інтерес до автономних транспортних засобів у світі. З року в рік спостерігається значний приріст, що може бути пов'язано з поступовим впровадженням і розвитком технологій автономного транспорту. Таке зростання ринку автономних транспортних засобів може бути пояснене наступними факторами, як покращення технологій штучного інтелекту, розвиток сенсорів та високошвидкісного Інтернету, а також зростання інтересу до екологічності та ефективності транспортування.

Ключовими гравцями на ринку безпілотних автомобілів були:

- «Autoliv Inc.» (Стокгольм, Швеція);
- «Artiv» (Дублін, Ірландія);
- «Daimler AG» (Штутгарт, Німеччина);
- «Baidu» (Пекін, Китай);

- «AutoX, Inc.» (Каліфорнія, США);
- «Volvo» (Гетеборг, Швеція);
- «Ford Motor» Company (Мічиган, США);
- «Waymo LLC» (Каліфорнія, США);
- «Robert Bosch GmbH» (Герлінген, Німеччина).

Очікується, що впровадження робо-таксі створить деякі нові труднощі для мобільності як моделі обслуговування або для володіння автомобілем. Компанії, які виробляють як універсальні, так і робо-таксі, впроваджують передові технології виробництва.

Тестування автомобілів у робо-таксі має досить багато вимог до відповідності, ніж для звичайних транспортних засобів. «Waymo» була однією з перших компаній, яка стягувала з пасажирів плату за поїздки на своєму безпілотному Waymo One, який мав резервних водіїв. Такі робо-таксі вже доступні в Сан-Франциско або Фенікс. Зусилля Waymo щодня зростають щодо розширення послуги замовлення поїздок у Сполучених Штатах [78].

Окрім цього, «Waymo» об'єднався з Google Maps, щоб забезпечити безперерйне бронювання для Waymo One. Це дозволяє клієнтам бронювати Waymo One безпосередньо з додатка Карти. Ці зусилля допоможуть «Alphabet Inc.» ще більше проникнути в безпілотний простір, що швидко розвивається.

Враховуючи оптимістичний сценарій, не тільки «Alphabet Inc.», але й такі компанії, як «Amazon. com» AMZN, «Intel» INTC і «Baidu» BIDU, також докладають усіх зусиль, щоб отримати вигоду від перспектив зростання автономного водіння.

Викуп Amazon Zoox, розробника автономних транспортних засобів, залишається головним позитивним моментом. Крім того, запуск компанією свого першого безпілотного робо-таксі зміцнив її позиції у сфері автономного водіння. Тим часом конкурентною перевагою «Intel» є низький рівень енергоспоживання чіпів Mobileye і можливості створювати карти для автономних систем. У 2022 році компанія має намір запровадити пілотну програму для автономних таксі та служб автозамовлення в Мюнхені та Тель-

Авіві. Тим не менш, зростаючі ініціативи компанії «Alphabet Inc.» щодо автономного водіння, ймовірно, допоможуть утримати лідерські позиції [79].

Враховуючи вищезазначені фактори, компанія «Alphabet Inc.» має можливість розширити свою діяльність на міжнародному ринку у галузях штучного інтелекту, хмарних технологій, Інтернету речей, автономних транспортних засобів та біотехнологій. Ці напрямки є перспективними з точки зору зростання та розвитку, і можуть допомогти «Alphabet Inc.» зміцнити свої позиції на міжнародному ринку.

Отже, «Alphabet Inc.» має досить високий рівень конкурентоспроможності, зумовлений стійкими зовнішніми перевагами за такими критеріями, як асортимент ІТ-продуктів, якість продукції, контроль якості продукції, інвестиційна привабливість. Однак значний вплив на утримання конкурентних позицій «Alphabet Inc.», здійснює цінова політика, недостатня якість сервісу та супроводу, а також відсутність ефективної системи маркетингових комунікацій.

Усунення зазначених слабких сторін передбачає розробку конкурентної стратегії, яка гарантує зростання конкурентоспроможності та забезпечить «Alphabet Inc.» покращення рівня конкурентоспроможності на зовнішньому ринку.

3.2. Особливості діяльності компанії «Alphabet Inc.» на ринку України в умовах воєнного стану

Українська технічна галузь доклала чимало зусиль, щоб забезпечити свою стійкість і вийти на нові формати роботи у військових реаліях.

Перед війною вітчизняна ІТ-індустрія стала одним із найбільших експортерів ІТ-послуг у Європі, який щорічно зростав на 25-30% і створював понад 4% ВВП України. ІТ-ринок був найбільшим і постійно зростав завдяки формальній освіті та змінам, забезпечуючи найбільшу кількість випускників з

ІТ-спеціалізацією. Фахівці в цій сфері не тільки займаються аутсорсингом послуг (Україна є одним із найбільших постачальників у Європі), але й працюють над цифровізацією країни та активно співпрацюють з урядом у різних ініціативах (рис.3.11).

Рисунок 3.11 – Структура ІТ-ринку України за сегментами у 2022 р., %
Джерело: складено на основі [11].

На кінець 2022 року на українському ІТ-ринку було 82 тисячі активних юридичних осіб. Таким чином, ринок містив близько 5000 локальних компаній і майже 120 офісів і дослідницьких центрів глобальних компаній, таких як «Alphabet Inc.», «Microsoft Corporation», Magento, «Amazon.com.», Samsung та ін.

Основні напрямки:

- розробка програмного забезпечення;
- підтримка та обслуговування програмного забезпечення;
- QA тестування;
- дослідження.

На ринку є багато компаній, які займаються розробкою хмарних технологій, великих даних та AI [5].

Більшість технологічних компаній змогли забезпечити безперервність бізнес-процесів, підтримувати продуктивність на рівні 85-90%, у перший місяць війни і починаючи з квітня – відновити позитивну динаміку зростання.

Кожна ІТ-компанія, яка працює на національному ринку вирішувала проблеми, які виникли з початком російсько-української війни (рис.3.12).

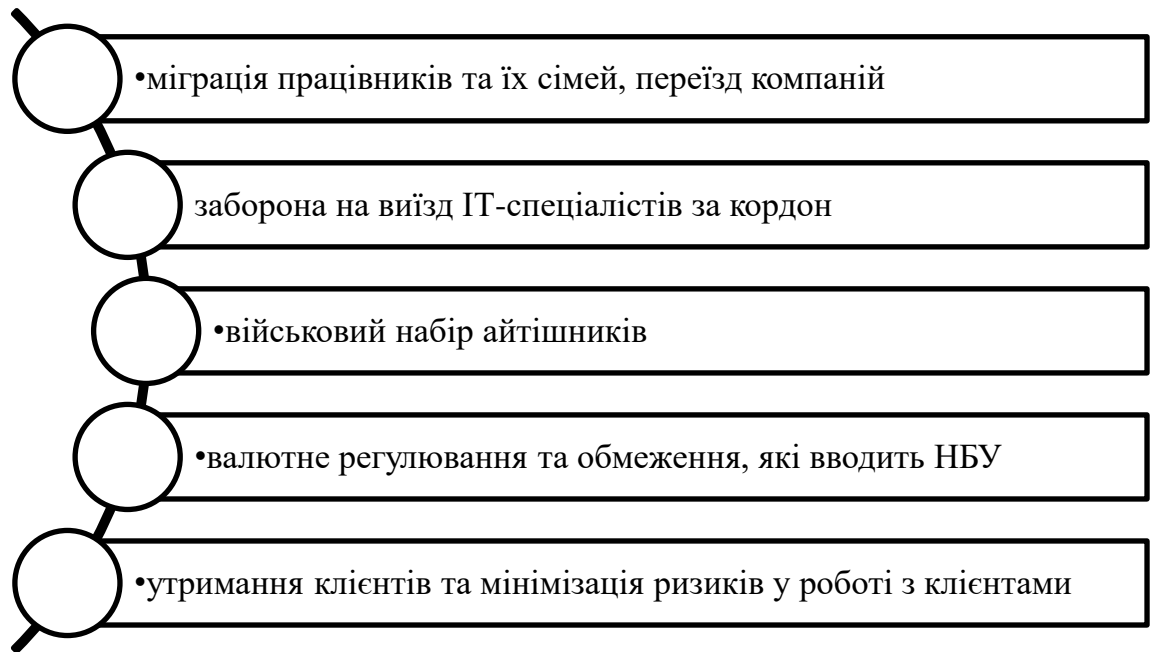

Рисунок 3.12 – Проблеми у діяльності ІТ-компанії на території України під час війни у 2022 році

Джерело: складено на основі [29].

Згідно з отриманими даними, понад 34,3% компаній успішно адаптувалися до нових реалій, 61,3% – переважна більшість ІТ-компаній – не подолали всі виклики, але в цілому працюють стабільно.

Позитивні показники в галузі стали можливими завдяки широкомасштабному і швидкому переформатуванню галузі під час війни. Більшості компаній вдалося ефективно реалізувати плани безперервності бізнесу, перейти на гнучкі моделі роботи, перемістити команди та диверсифікувати офіси в Україні та за кордоном. Компанії продовжують безперервно працювати та реалізовувати проекти навіть в умовах

знеструмлення, вчасно сплачувати податки, залучати нових клієнтів та активно виходити на світовий ринок [29].

Щодо географії клієнтів та замовників послуг, то найбільшим замовником є США, куди експортується близько 40% українських ІТ-послуг, другим є Велика Британія, на експорт якої припадає 10% українських ІТ-послуг. Іншими значимими клієнтами є Швейцарія, Мальта, Ізраїль, Кіпр, Німеччина, Канада, Данія та Нідерланди (рис. 3.13).

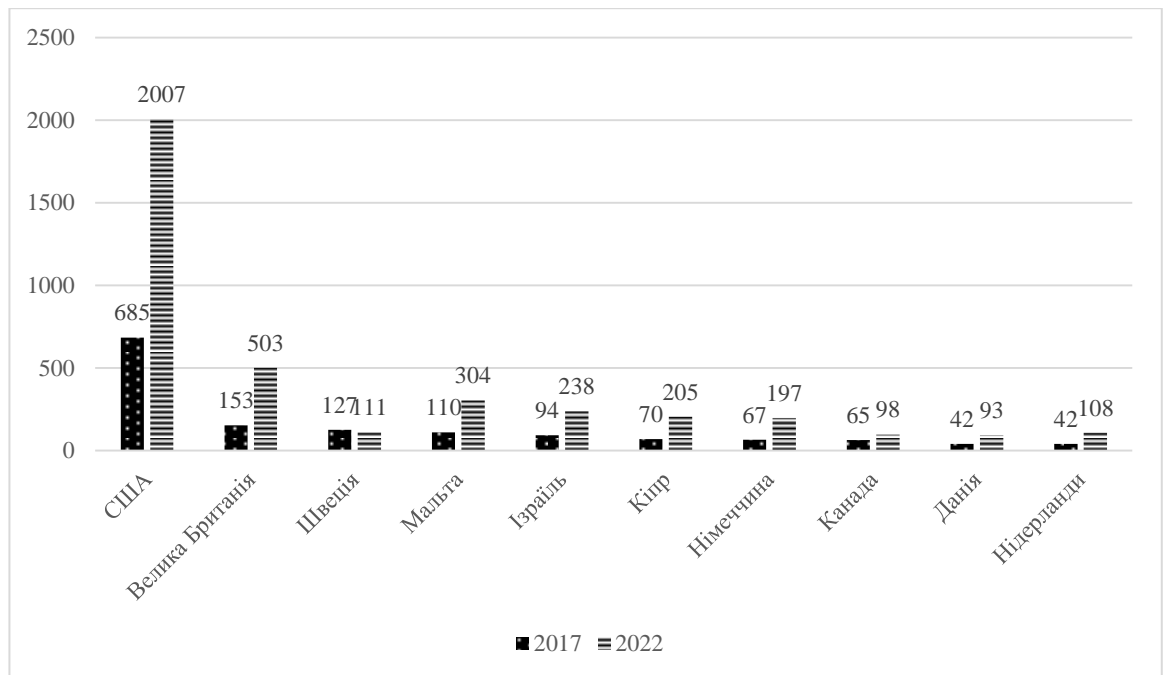

Рисунок 3.13 – Провідні партнери України по експорту комп'ютерних послуг у 2017-2022 рр., млн дол. США

Джерело: складено на основі [49].

До повномасштабного вторгнення Росії ІТ-ринок України мав позитивну динаміку зростання. З 2013 року експорт послуг зріс вдвічі, а галузь стабільно забезпечувала національний бюджет мільярдами податкових надходжень.

Крім того, у 2021 році дохід від ІТ-послуг зріс на 13% порівняно з 2020 роком і в середньому збільшувався на 20-25% щорічно.

Проте війна внесла свої корективи. Згідно з дослідженням Statista, український ІТ-ринок у 2022 році продемонстрував спад на 44%. Подібна тенденція спостерігалася і в 2014 році, коли Російська Федерація вперше

вторглася в Україну. Однак статистика показує (рис. 3.14), що галузь після падіння у 2014 році досить швидко відновилася до 2016 року, продемонструвавши зростання на 27%. Таким чином, можна очікувати на стрімке зростання в майбутніх періодах та відновлення розвитку сектора ІТ-послуг вже в короткостроковій перспективі.

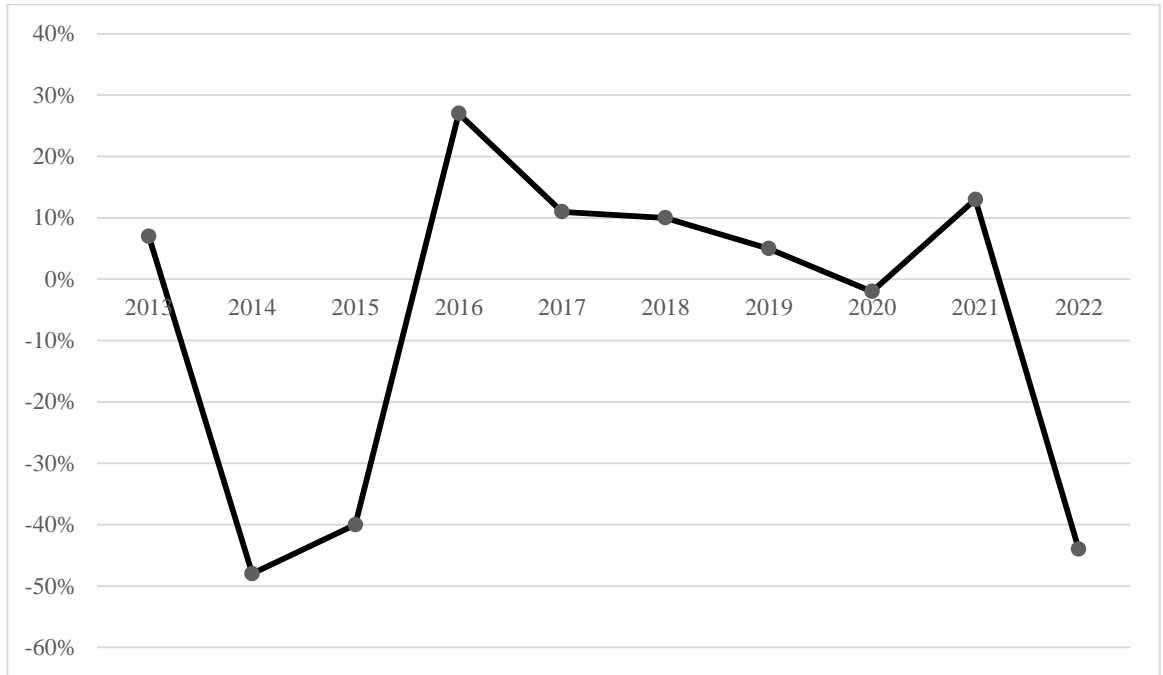

Рисунок 3.14 – Динаміка обсягів доходів від надання ІТ-послуг в Україні у 2013-2022 рр., %

Джерело: складено на основі [49].

Крім того, порівняно з 2014 роком галузь отримує значно більшу державну підтримку для відновлення. На цифровізацію галузей економіки та розвиток промисловості держава планує спрямувати 11,1 млрд дол. США, а запуск Дія City допоможе полегшити податкове навантаження та сприятиме розвитку ІТ-бізнесу.

Також варто зазначити, що багато ІТ-фахівців продовжують працювати з клієнтами зі США, Європи, Канади тощо. Віддалений досвід дозволяє їм підтримувати продуктивність і надавати якісні послуги. Співпраця з іноземними клієнтами допомагає стабілізувати ринок, тому багато залежить від кількості іноземних клієнтів та їх бажання співпрацювати з українцями.

Незважаючи на драматичні зміни та негативні наслідки російського вторгнення, український ІТ-сектор продовжує розвиватися та підтримувати економіку країни. Вищі навчальні заклади та організації неформальної освіти надають технічну освіту всім, хто хоче стати членом ІТ-спільноти [49].

ІТ-сектор в Україні складається переважно із середніх і малих компаній, а також представництв ТНК, таких як «Alphabet Inc.» або «Samsung Electronics».

Війна між росією та Україною, яка триває та пов'язана з нею ескалація напруженості спричинили негативний вплив на розвиток світового ринку ІТ-послуг. Багато країн підтримали запровадження пакету економічних санкцій проти росії, щоб обмежити її агресію проти України. Усе це виявилось головною перешкодою для таких інтернет-компаній як «Alphabet Inc» [55].

У результаті всього цього «Alphabet Inc» нарешті довелося припинити продажі своєї реклами в росії, яка включає пошукову систему Google, YouTube і сторонніх видавців. Компанія обмежила RT – державну медіа-платформу росії – а також інші канали у використанні своїх платформ, таких як YouTube та інші програми.

Відзначимо, що наслідки російсько-української війни негативно позначаються на доходах інтернет-компаній від реклами. Тим не менш, «Alphabet Inc.» має потенціал подолати наслідки геополітичної напруги, що загострюється [77].

Стратегії розвитку компанії, зростаючі рекламні ініціативи та активні зусилля щодо видалення поганого контенту, продовжуватимуть сприяти зростанню доходів від реклами в найближчій перспективі, хоча компанія і призупинила переважну більшість комерційної діяльності в Росії, як було оголошено на початку березня. Наприклад, у 2021 році приблизно 1% доходів Google було отримано від діяльності на території Росії, і це в основному від реклами. Крім того, із самого початку війни спостерігався спад у обсягах витрат рекламодавців, особливо на YouTube у Європі.

Президент відділу міжнародної діяльності компанії «Alphabet Inc.» Кент Вокер відзначив, що ця війна є одночасно трагедією та гуманітарною катастрофою. Разом Google.org і співробітники «Alphabet Inc.» зібрани внесок у розмірі 15 млн дол. США (13,5 млн євро) у вигляді пожертвувань і підтримки в натуральній формі для надання допомоги Україні. Компанія «Alphabet Inc.» також надала 5 млн дол. США (4,5 млн євро) кредитів на рекламу гуманітарним і міжурядовим організаціям [76].

YouTube-канали, пов'язані з RT і Sputnik, заблоковано по всій Європі. Також існує невизначена пауза щодо монетизації російських державних медіа на платформах Google. Таким ЗМІ, як RT, заборонено монетизувати свій вміст або розміщувати рекламу на платформах Google.

Діяльність російських державних ЗМІ також були значно обмежені. YouTube видалив сотні каналів і тисячі відео за порушення Правил спільноти. Компанія «Alphabet Inc.» прагне дотримуватись усіх санкцій. Це може призвести до того, що такі продукти, як Google Pay, стануть недоступними в деяких країнах. Більшість сервісів, як-от Пошук, Карти та YouTube, залишаються доступними в Росії.

У той же час «Alphabet Inc.» продовжує стежити за підтримуваними Росією хакерськими операціями. Захист облікового запису Google було автоматично посилено. Програма розширеного захисту – яка забезпечує найвищий рівень безпеки Google – захищає облікові записи сотень користувачів із високим ризиком в Україні. А «Project Shield», сервіс, що надає безкоштовний необмежений захист від розподілених атак на відмову в обслуговуванні (DDoS), захищає понад 100 українських веб-сайтів, у тому числі місцеві служби новин [76].

Для оцінки ефективності, конкуренції, ризику та потенціалу компанії на ринку України слід використовувати метод – SWOT-аналіз. Він допомагає стратегічно розробити план, сформувані поточні та майбутні операції для зміцнення сильних та покращення слабких сторін (рис. 3.15).

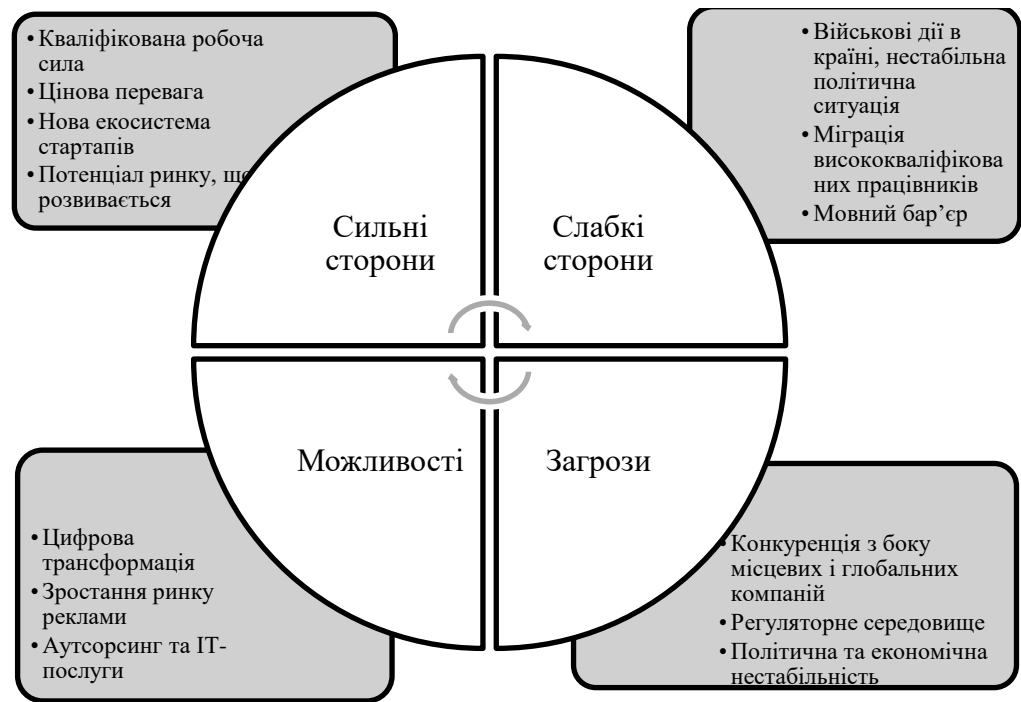

Рисунок 3.15 – SWOT-аналіз для компанії «Alphabet Inc.»
на ринку України

Джерело: розроблено автором.

Таким чином можна охарактеризувати детальніше кожен із секторів SWOT-аналізу.

До сильних сторін відносимо:

1. Кваліфікована робоча сила. Україна має значний резерв висококваліфікованих ІТ-фахівців, включаючи розробників програмного забезпечення, інженерів і спеціалістів із обробки даних. Ця кваліфікована робоча сила може бути цінною для «Alphabet Inc.» з точки зору досліджень і розробок, а також надання підтримки для її продуктів і послуг.

2. Цінова перевага. Україна пропонує економічні переваги порівняно з багатьма іншими європейськими країнами та Сполученими Штатами. Відносно нижчі заробітні плати в Україні роблять її привабливим напрямком аутсорсингу для ІТ-компаній, що призводить до економії коштів для бізнесу. Ця економічна перевага може бути вигідною для «Alphabet Inc.» з точки зору аутсорсингу та економічно ефективних операцій.

3. Нова екосистема стартапів. Україна є плацдармом зростання

екосистеми стартапів із численними інноваційними технологічними компаніями. Країна має сприятливе середовище для підприємництва, включаючи стартап-інкубатори, акселератори та державні ініціативи для сприяння розвитку нових підприємств [77].

4. Потенціал ринку, що розвивається. Ринок України надає «Alphabet Inc.» можливості для розширення бази користувачів і збільшення частки ринку. Оскільки проникнення Інтернету та впровадження цифрових технологій у країні зростає, існує потенціал зростання попиту на продукти та послуги «Alphabet Inc.».

Слабкими сторонами діяльності для «Alphabet Inc.» можуть бути:

1. Військові дії в країні, нестабільна політична ситуація. Політична та економічна нестабільність, що пов'язана з військовими діями в країні, створює умови невизначеності для діяльності компанії «Alphabet Inc.» та ускладнює її роботу. Нестабільність впливає на розвиток бізнес-середовища та перешкоджає довгостроковому плануванню.

2. Міграція висококваліфікованих працівників. Одним із серйозних викликів для ІТ-сектору в Україні є міграція висококваліфікованих працівників. Кваліфіковані спеціалісти часто шукають можливості працевлаштування за кордоном завдяки вищій зарплаті та кращим перспективам кар'єрного зростання. Цей відтік робочої сили може перешкодити потенціалу зростання сектора [29].

3. Мовний бар'єр. Рівень володіння англійською серед ІТ-фахівців в Україні є досить різним, що може стати проблемою під час спілкування з міжнародними клієнтами та партнерами. Покращення мовних навичок і розширення можливостей спілкування може допомогти вирішити дану задачу.

Для розвитку компанії є чудові можливості:

1. Цифрова трансформація. Україна переживає цифрову трансформацію, під час якої зростає рівень цифровізації в різних секторах. Це надає можливість «Alphabet Inc.» надавати цифрові рішення, хмарні

сервіси та рекламні платформи для підтримки цієї трансформації.

2. Зростання ринку реклами. Ринок реклами в Україні зростає, і рекламні платформи «Alphabet Inc.», такі як Google Ads, можуть отримати вигоду від цієї тенденції. Оскільки компанії виділяють більше ресурсів на цифрову рекламу, «Alphabet Inc.» може скористатися цією можливістю.

3. Аутсорсинг та ІТ-послуги. Україна позиціонує себе як провідне місце для ІТ-аутсорсингу. Існують можливості для місцевих ІТ-компаній надавати високоякісну розробку програмного забезпечення, ІТ-консультації та інші пов'язані послуги міжнародним клієнтам [39].

Для компанії «Alphabet Inc.» можуть виникати наступні загрози під час діяльності:

1. Конкуренція з боку місцевих і глобальних гравців. Компанія «Alphabet Inc.» конкурує на українському ринку з місцевими та глобальними компаніями, які пропонують конкуруючі продукти та послуги, що може вплинути на частку ринку та потенціал зростання «Alphabet Inc.».

2. Регуляторне середовище. Регуляторне середовище в Україні, включаючи закони про захист даних і конфіденційність, можуть становити труднощі для розвитку «Alphabet Inc.». Адже компанія повинна дотримуватися місцевих нормативних актів і адаптувати процес надання своїх послуг відповідно до законодавчої бази.

3. Політична та економічна нестабільність. Україна пережила періоди політичної та економічної нестабільності, що може вплинути на довіру інвесторів та бізнес-операції. Невизначеність і різкі зміни в політиці можуть стати проблемою для зростання та стабільності ІТ-сектора.

Ринок України є досить перспективним для діяльності «Alphabet Inc.», хоча така діяльність ТНК в умовах війни, яка триває на території країни несе в собі досить багато викликів та ризиків. Досить значною перевагою України є висококваліфікована робоча сила, особливо в ІТ-секторі, яка може брати участь у НДДКР та надавати послуги клієнтам «Alphabet Inc.» на умовах аутсорсингу. Крім того, потенціал ринку, що розвивається в Україні, надає

компанії «Alphabet Inc.» можливості для розширення своєї бази користувачів і частки ринку, особливо враховуючи зростання проникнення Інтернету та впровадження цифрових технологій.

Висновки до розділу 3

За даними, наведеними вище, можна зробити висновок, що «Alphabet Inc.» є глобальною компанією на міжнародній бізнес-арені. Вона успішно працює в різних країнах світу через власні сегменти, такі як Google, Other Bets і Google Cloud.

Після аналізу діяльності компанії «Alphabet Inc.» на міжнародному ринку і дослідження часток доходів у різних сегментах бізнесу, виділяються кілька перспективних напрямків, які сприятимуть розширенню діяльності компанії на міжнародному рівні.

Один з таких напрямків – розвиток штучного інтелекту (AI) і машинного навчання. «Alphabet Inc.» вже має сильні позиції у цих сферах, а ці технології стають все більш важливими у багатьох галузях. Розширення діяльності компанії у цих сферах на міжнародному ринку дозволить їй використовувати свої технології в різних країнах і посилити свою присутність на ринку.

Розвиток Google Cloud також має перспективи розвитку у сфері хмарних технологій. «Alphabet Inc.» може привернути увагу нових клієнтів і розширити асортимент послуг на міжнародному ринку, надаючи хмарне зберігання даних, обробку і аналіз даних та інші послуги для підприємств.

Розвиток Інтернету речей (IoT) представляє значний потенціал для компанії «Alphabet Inc.». Зростання попиту на підключені пристрої і розширення їх застосувань у особистому користуванні та промисловості

створюють можливості для компанії розширити свою присутність у цій галузі.

Ринок автономних транспортних засобів має значний потенціал зростання, як на міжнародному рівні, так і в США. Партнерство з Google Maps дозволяє «Waymo» забезпечувати безперебійне бронювання та розширює їхні можливості в безпілотному просторі.

З українським ІТ-сектором пов'язано багато позитивних сценаріїв розвитку, навіть в умовах військового стану. Перед конфліктом в Україні ІТ-індустрія була одним з провідних секторів економіки, який швидко зростав і забезпечував значну частину ВВП країни.

Навіть під час війни, українські ІТ-компанії продовжували успішно працювати і підтримувати свою продуктивність на високому рівні. Вони здійснили швидке переформатування і адаптацію до нових умов, включаючи гнучкі моделі роботи, переміщення команд та розширення офісів як в Україні, так і за кордоном. Це дозволило їм безперервно виконувати проекти та залучати нових клієнтів, навіть у складних умовах.

Українська галузь ІТ має можливість співпрацювати із компанією «Alphabet Inc.» шляхом розробки програмного забезпечення, надання послуг підтримки та тестування, а також участі в дослідницьких проектах. Це не тільки сприяє розвитку українського ІТ-сектора, але й відкриває нові можливості для українських фахівців у роботі над передовими технологіями та інноваційними проектами.

ВИСНОВКИ

Сучасні транснаціональні корпорації є наступниками європейських торгових компаній XVII – XVIII ст., оскільки у основі їх будови та функціонування лежали одні й ті самі ідеї: поділ капіталу підприємства в акції; обмеження відповідальності учасників товариства розмірами їх часток у статутному капіталі; складна ієрархія органів управління у головній компанії та залежних суспільствах; регулювання внутрішньо-корпоративних відносин між органами управління компанії та її структурними підрозділами у вигляді договорів; наявність проблеми конфлікту інтересів між адміністративно-управлінським персоналом корпорації та її власниками; мінімізація витрат за рахунок переваг міжнародного поділу праці та пристосування до місцевих ринків. Як і сучасні транснаціональні корпорації, чартерні акціонерні товариства ефективно використали свій невизначений статус для приховування своїх публічно-правових намірів за «ширмою» комерційних інтересів.

Вивчивши безліч наявних в офіційних документах і правовій доктрині визначень, проаналізувавши основні ознаки, було визначено транснаціональну корпорацію як таку, що володіє здатністю поєднувати свої ресурси, досвід і знання в загальносвітовому масштабі; складно влаштоване об'єднання організацій, між якими існують стійкі внутрішні економічні зв'язки та відносини контролю, та з однієї або кількох материнських компаній, а також відокремлених, але залежних дочірніх підрозділів, що розташовані більш ніж у двох державах. Організаційна єдність транснаціональних корпорацій виявляється у наявності тісного взаємозв'язку між їхніми структурними частинами – головною корпорацією та залежними підприємствами-підрозділами, які у трьох і більше країнах.

Транснаціональні корпорації були створені насамперед за допомогою інституту юридичної особи: єдиний капітал виявився опосередкованим

функціонуванням формально незалежних національних юридичних осіб. Фікція формальної рівності та самостійної правосуб'єктності юридичних осіб в умовах економічної взаємозалежності між ними породила складність щодо правового статусу транснаціональних корпорацій. Останні виступають центром прийняття рішень для низки взаємозалежних юридичних осіб, незважаючи на те, що ці юридичні особи мають самостійну правосуб'єктність. Таким чином, інститут юридичної особи є основою транснаціональної корпорації.

Транснаціональним корпораціям притаманні такі ознаки, виходячи з яких їх умовно можна розглядати як самостійні суб'єкти права: організаційна єдність і відносини контролю всередині корпорації, взаємозалежність господарських операцій; загальний економічний інтерес та цілі діяльності; адміністративна взаємозалежність структурних елементів транснаціональної корпорації; спільні трудові ресурси, одноманітне вирішення питань, пов'язаних із трудовою діяльністю у структурі транснаціональної корпорації; використання загальних засобів індивідуалізації, об'єктів інтелектуальної власності, які створюють єдиний образ корпорації.

ТНК на сьогоднішньому етапі розвитку світового господарства відіграють важливу роль. Адже, вони впливають на економіки приймаючих країн, прискорюють науково-технічний процес, інтернаціоналізацію господарського життя, залучаються ПІІ, відкривається доступ до фінансових ресурсів ТНК, інтеграція до світових економічних процесів, доступ до зовнішніх ринків. При цьому вплив ТНК на розвиток національної економіки України є досить значним і неоднозначним; від позитивних до негативних форм впливу.

«Alphabet Inc.» – міжнародний конгломерат компаній, заснований 2 жовтня 2015 року американськими програмістами та підприємцями Ларрі Пейджем і Сергієм Брінном. Він включає компанію «Google Inc.» та інші компанії, якими вона володіє безпосередньо або через «Google Inc.». Шляхом реструктуризації всі акції Google автоматично замінилися на таку ж кількість

акцій «Alphabet Inc.», які продовжують торгуватися на фондовій біржі Nasdaq під тікерами GOOGL та GOOG. Місією «Alphabet Inc.» є надання амбіційним проектам ресурсів, свободи та фокусу для впровадження нових ідей.

«Alphabet Inc.» працює в трьох сегментах бізнесу: сервіси Google, інші та Google Cloud. Сервіси Google, який є найбільшим підрозділом, пропонує широкий спектр продуктів і послуг, таких як програмні додатки, пошук в Інтернеті, корпоративні рішення, апаратні вироби, карти та реклама.

Компанія здійснила значні придбання та інвестиції в різних галузях, розширюючи свою діяльність поза пошуком в Інтернеті та рекламою. Наприклад, вона придбала стартап «DeepMind», що спеціалізується на штучному інтелекті, та компанію з технологій розумного будинку «Nest Labs». Крім цього, «Alphabet Inc.» інвестувала значні кошти у розробку власних технологій, включаючи проект автономного автомобіля «Waymo».

За питомою часткою ринку «Alphabet Inc.» домінує на ринках пошукової системи та мобільної операційної системи. Пошукова система Google стабільно утримує понад 90% ринку з 2019 року, а її мобільна операційна система Android має понад 70% частки ринку, хоча частка на ринку цифрової реклами зменшилася до 28,9% у 2022 році через зростання конкуренції з боку таких компаній як «Amazon.com.» та «TikTok».

Глобальна присутність та домінування компанії «Alphabet Inc.» на міжнародному ринку сприяли отримання статусу однієї з найцінніших компаній у світі. Зосередженість на інноваціях та стратегічні придбання дозволили компанії розширити діяльність у нових сферах і зберегти лідерську позицію в галузі технологій.

Перш за все, дохід від продажів компанії збільшився на 9,78% порівняно з попереднім роком, завдяки розвитку у сферах послуг Google і Google Cloud. Це свідчить про стійке зростання компанії та популярність її продуктів і послуг. Однак, чистий прибуток «Alphabet Inc.» зменшився до 59,9 млрд дол. США порівняно з попереднім роком. Це сталося через уповільнення темпів зростання цифрової реклами та зростання обсягів

витрат на неї. Це свідчить про те, що компанія зазнала певних труднощів у залученні рекламодавців із-за зміни умов ринку.

Загальні активи «Alphabet Inc.» збільшилися до 365,2 млрд дол. США, що свідчить про зростання економічної цінності активів компанії. Це може бути результатом розширення бізнесу та інвестицій у нові проекти і технології.

Акціонерний капітал компанії також збільшився, досягнувши 256,1 млрд дол. США. Це сприяє фінансовій стабільності підприємства, але показник рентабельності власного капіталу (ROE) погіршилась у 2022 році.

Крім того, рентабельність активів (ROA) також знизилася через зниження обсягів чистого прибутку. Це вказує на те, що компанія повинна зосередитися на покращенні ефективності своїх активів та збільшенні прибутковості в майбутньому.

«Alphabet Inc.», материнська компанія Google, є великою інтернет-компанією, яка конкурує на різних ринках, зокрема веб-пошуку, цифрової реклами, відеосервісів та цифрових помічників. Вона має різноманітний портфель продуктів і послуг, і використовує стратегію придбань для отримання конкурентної переваги.

Основними конкурентами «Alphabet Inc.» є компанії «Amazon.com.» та «Apple Inc.». Крім того, у сфері відеосервісів конкурентами є «Meta Platforms», «Netflix», «Amazon.com.» і «Hulu», а у сфері цифрових помічників – «Apple Inc.», «Amazon.com.», «Microsoft Corporation» та «Meta Platforms».

Конкуренція в цифровому просторі постійно зростає, оскільки споживачі все більше споживають цифровий контент і використовують цифрові послуги. «Alphabet Inc.» також зазнає конкуренції з боку інших постачальників цифрового контенту, соціальних мереж, рекламних платформ, постачальників хмарних послуг та інших компаній, які працюють у сфері споживчої електроніки.

Для збереження своїх позицій на ринку «Alphabet Inc.» повинна продовжувати інвестувати в розвиток своїх продуктів і послуг, а також

впроваджувати інновації. Утримання позицій також потребує підтримки діяльності компанії на відповідному рівні для обслуговування поточного попиту.

За розподілом доходів компанії за 2022 рік видно, що «Alphabet Inc.» заробляє найбільше прибутку від пошуку та реклами, а також від реклами на YouTube. Google Cloud також забезпечує значну частку доходів.

«Alphabet Inc.» має кілька перспективних напрямків для розширення своєї діяльності на міжнародному рівні. Розвиток штучного інтелекту (AI) і машинного навчання є одним із таких напрямків, оскільки ці технології стають все більш важливими у багатьох галузях. Розширення діяльності компанії в цих сферах дозволить їй використовувати свої технології в різних країнах і збільшити свій вплив.

Також, розвиток Google Cloud у сфері хмарних технологій і розширення присутності компанії в галузі Інтернету речей (IoT) мають перспективи для росту і залучення нових джерел доходу. Ринок автономних транспортних засобів також має значний потенціал зростання, і «Alphabet Inc.» і Waymo, його підрозділ, займаються розробкою та розширенням своїх послуг у цій галузі.

Попри те, що «Alphabet Inc.» є глобальною компанією, співпраця української IT-галузі з ним може мати свої переваги. Україна має потужний технологічний потенціал і визнана як центр розробки програмного забезпечення та IT-послуг. Часто українські компанії працюють на міжнародних ринках і мають досвід у виконанні складних проектів.

Можливі напрямки співпраці з «Alphabet Inc.» можуть включати:

1. Розробка програмного забезпечення. Українські розробники можуть брати участь у проектах з розробки нових продуктів або покращення існуючих. З урахуванням широкого спектру продуктів і послуг, що належать до «Alphabet Inc.», є можливість співпраці у різних сферах, включаючи штучний інтелект, машинне навчання, хмарні технології та автономний транспорт.

2. Дослідження та інновації. Українські дослідницькі центри та стартап-хаби можуть співпрацювати з «Alphabet Inc.» у сфері нових технологій. Можливість обміну знаннями, ресурсами та фінансуванням може сприяти створенню новаторських продуктів та розвитку української технологічної екосистеми.

3. Освіта та навчання. «Alphabet Inc.» активно сприяє розвитку освіти та навчальних програм з комп'ютерної науки. Співпраця з компанією може включати партнерство у створенні навчальних програм, організацію стажувань та обміну досвідом для студентів та молодих спеціалістів.

4. Програми та фінансування. «Alphabet Inc.» має власні програми та венчурні фонди, які сприяють розвитку стартапів. Українські підприємці та інноваційні проекти можуть подавати заявки на участь у таких програмах для отримання фінансування та підтримки.

Взаємодія з «Alphabet Inc.» може сприяти розвитку української ІТ-галузі, залученню інвестицій та підвищенню міжнародної видимості. Для досягнення успіху в співпраці з «Alphabet Inc.», важливо будувати міцні партнерські відносини, вкладати в якість та інноваційність продуктів і послуг, а також забезпечувати високу експертизу у сфері інформаційних технологій.

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архієреєва С. І., Дерід І. О. Сучасні перетворення міжнародного бізнесу. IV Всеукраїнська науково-практична. 2021. С. 132-134.
2. Бакум А. А., Франко Л. С. Alphabet Inc. як лідер у розвитку міжнародної технологічної інфраструктури. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: матеріали XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік (м Полтава, 25 квітня 2023р.) – Полтава: ПУЕТ, 2023. С. 237-239
3. Бестужева С.В. Економічне забезпечення розвитку суб'єктів господарювання у сфері міжнародного бізнесу: формування ефективної системи ризик менеджменту. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. С. 4-52
4. Бойо Андрески. Маркетингова стратегія повинна адаптуватися до мінливого світу. URL: <http://vecer.com.mk/default.asp?itemid=6DC903FA909F674C86B4B2C8E7167662> (дата звернення: 03.03.2023).
5. Вернон (Реймонд). Багатонаціональні корпорації, національний суверенітет під загрозою. URL: https://www.persee.fr/doc/rfsp_00352950_1974_num_24_1_418713_t1_0127_0000_001 (дата звернення: 15.03.2023).
6. Вікулова А.О., Савчук В.В. Перспективи розвитку ринку ІТ-послуг в Україні. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2020. С. 30-32.
7. Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Транснаціональні корпорації в умовах глобалізації економіки України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 1. С. 20-23.
8. Гавриленко Н. Г., Тарасенко І. О. Сучасні тенденції цифровізації економіки проблеми та перспективи розвитку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: Економічні науки. 2021. Т.1. № 3 (47). С. 36-46.

9. Давидова І.О., Величко К.Ю., Печенка О.І. Транснаціональні корпорації. Навч. посіб. К: Харків «Форт», 2018. С. 170-175.
10. Дугієнко Н.О, Яцук Г.С. ТНК в Україні: діяльність та вплив на економіку. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 48. С. 52-58.
11. Карий О. І., Гальків Л. І., Цапулич А. Ю. Розвиток ІТ-сфери України: чинники та напрями активізації. *Економічні науки. Серія: Економічна теорія та економічна історія*. 2021. Вип. 16. С. 137-144.
12. Качур А.В., Могилко Д.М. ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 55-62.
13. Коваленко Н.В., Мізюк С.Г. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства. Сутність, основні складники та джерела формування конкурентних переваг. *Науковий журнал Класичного Приватного Університету*. 2019. Випуск №2(13). С. 26-30.
14. Кухарик В. Сучасні тенденції розвитку міжнародної інвестиційної діяльності ТНК. Луцьк, 2020. № 3 (23). С. 32-43
15. Лісняк К. Цифровізація в Україні та світі: проблеми та перспективи. *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства. Секція економіки і підприємництва*. 2020. С. 112-120.
16. Мазур А. Інновації як фактор конкурентоспроможності та домінування компанії на ринку. *Економічний аналіз*. 2022. Випуск 32, С. 125-132.
17. Ніколаєв Ю.О., Філак В.Ю. Виклики та можливості в умовах транснаціоналізації бізнесу. 2022. Випуск 74. С. 15-31.
18. Офіційний сайт Waymo. URL: <https://waymo.com/> (дата звернення: 10.04.2023).
19. Писаревська Г.І. Тенденції розвитку використання Digital технологій. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. 2021. 59с.
20. Полінкевич О. М. Стратегії та технології розвитку корпорацій. Луцьк, 2018. – 416с.
21. Пошукові системи. Ranktracker. URL:

<https://www.ranktracker.com/uk/seo-guide/seo-basics/search-engines/> (дата звернення: 05.05.2023).

22. Прушківська Е. В., Прушковская, Э. В., Третьякова, К. О., Третьякова, К. А. Основи розвитку новітніх форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації. *Економічний вісник*. 2018. Випуск №2. С.119-125

23. Рокоча В., Б. Одягайло Б., Терехов В. Міжнародний бізнес та стратегічні зміни. Навч. посіб. К.: Університет «КРОК», 2019. С. 200-215.

24. Сасенко О. С., Михайлина Д. Г. Транснаціональні корпорації : навч.-метод. посібник. Навч. посіб. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. С. 184.

25. Сазонець О. М. Управління міжнародним бізнесом. Навч. посіб. Рівне. 2019. С. 330-338.

26. Скавронська І.В., Мадараш О.В. Місце і роль ТНК у розвитку національних економік. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 197-200.

27. Тарасевич Н. В. Роль транснаціональних корпорацій у міжнародних економічних відносинах. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. №8 (297), 2022. С. 94.

28. Тимошенко Н.Ю., Мелех Н.В. Глобальні причини та сучасні тенденції розвитку цифрових інновацій в Україні та світі. №6(17), 2019. С. 89.

29. Хаустова В.Є., Решетняк О.І., Хаустов М.М. Перспективні напрямки розвитку ІТ-сфери в світі. *Проблеми економіки* №1(57), 2022. С. 16.

30. Цьома В.О. Інноваційна складова розвитку міжнародного бізнесу в умовах глобальних трансформацій. *Міжнародна економічна інтеграція*. № 2 (31), 2021. С. 86.

31. Шевченко І.А. Інноваційна сфера як один із напрямів міжнародної інвестиційної діяльності ТНК. *Актуальні проблеми економіки*. №5 (251), 2022. С. 36-42.

32. Яцкевич І. В., Красностанова Н. Е.. Цифрові технології у підприємницькій діяльності. *Економічний вісник*. № 1. 2021. С 43-49

33. Alphabet Inc. (Google) Stock. 2023. InvestingPro. URL: <https://www.investing.com/equities/google-inc> (дата звернення: 03.04.2023).

34. Alphabet issues sustainability bonds to support environmental and social initiatives, 2020. . Google. URL: <https://blog.google/alphabet/alphabet-issues-sustainability-bonds-support-environmental-and-socialinitiatives/> (дата звернення: 10.04.2023).

35. Amazing Artificial Intelligence Statistics. 2023. URL: <https://explodingtopics.com/blog/ai-statistics> (дата звернення: 01.05.2023).

36. Amazon.com, inc. Annual report 10-K. 2022. URL: https://www.annualreports.com/HostedData/AnnualReports/PDF/NASDAQ_AMZN_2022.pdf (дата звернення: 02.04.2023).

37. Annual Digital Assistant IQ Test URL: <https://deepwatermgmt.com/annual-digital-assistant-iq-test/> (дата звернення: 06.05.2023).

38. Annual report Alphabet Inc. Form 10-K. URL: https://abc.xyz/investor/static/pdf/20230203_alphabet_10K.pdf?cache=5ae4398 (дата звернення: 03.04.2023).

39. Annual report of the Association IT Ukraine. 2022. URL: <https://itukraine.org.ua/en/annual-report-2022.html> (дата звернення: 15.05.2023).

40. Apple Inc. Annual report 10-K. 2022. URL: [https://s2.q4cdn.com/470004039/files/doc_financials/2022/q4/_10-K-2022-\(As-Filed\).pdf](https://s2.q4cdn.com/470004039/files/doc_financials/2022/q4/_10-K-2022-(As-Filed).pdf) (дата звернення: 12.04.2023).

41. Artificial Intelligence market size 2030 – Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1365145/artificial-intelligence-market-size/> (дата звернення: 07.05.2023).

42. Bezrukova N., Svichkar V., Solohub R. Scientific and technological activities of TNCs: current trends and prospects. Economy and the regio. 2020.№ 3. С. 55-62(дата звернення: 07.05.2023).

43. Biggest Companies in the World by Market Cap. 2022. URL: <https://www.investopedia.com/biggest-companies-in-the-world-by-market-cap->

55. Google Feels Earnings Impact From Russian War on Ukraine. SEJ News. 2022. URL: <https://www.searchenginejournal.com/google-feels-earnings-impact-from-russian-war-on-ukraine/447684/#close> (дата звернення: 29.05.2023).

56. Google Revenue Breakdown Business. Gennaro Cuofano. URL: <https://fourweekmba.com/google-revenue-breakdown/> (дата звернення: 09.03.2023).

57. Growth in global cloud services. Shanghai (China), Bengaluru (India), Singapore, Reading (UK) and Portland (US). URL: <https://www.canalys.com/newsroom/global-cloud-services-Q3-2022> (дата звернення: 26.04.2023).

58. Harvey, W. S. (2021, July). Managing multiple and conflicting reputations in global organizations. Academy of International Business. URL: <https://ore.exeter.ac.uk/repository/handle/10871/125831> (дата звернення: 10.03.2023).

59. Income Statement of Alphabet Inc. 2022 Yahoo Finance. URL: https://finance.yahoo.com/quote/GOOGL/financials/?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2x1LmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAADCwJ61wn4RX_X7f93p-3BwLjYAnXc-tPpaojz1NUo1U-chJ8LO7zx9EDH4fBAoL8-ktpc_tRx7c4pwhFnTa1mwyW9aD3XA8d8lgKchVIol2oijBKiI89b0sz8l9wNNfj14Z1S1YBdoJNU8acoZygLx8Ed531_wu7M2c1NnhkcjB (дата звернення: 28.03.2023).

60. Lalic, D., Stankovic, J., Gracanin, D., Milic, B. New Technologies in Corporate Communications. Springer International Publishing. 2010. №25. pp. 374-380

61. Market share of leading desktop search engines worldwide from January 2015 to March 2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/216573/worldwide-market-share-of-search-engines/> (дата звернення: 01.03.2023).

62. Meta Platforms, Inc. Annual report 10-K. 2022. URL: <https://d18rn0p25nwr6d.cloudfront.net/CIK-0001326801/14039b47-2e2f-4054-9dc5-71bcc7cf01ce.pdf> (дата звернення: 18.04.2023).

63. Microsoft. Annual report 10-K. 2022. URL: <https://www.microsoft.com/investor/reports/ar22/index.html> (дата звернення: 10.04.2023).

64. Milan Kostic. Relationship between modern transnational corporations and states. 2019. p. 5.

65. Mulaydinov, F. Digital economy is A guarantee of government and society development. *Ikogretim Online*, 2021. №20(3), pp. 144-147.

66. Number of Internet of Things (IoT). Statistics. 2023. . URL: <https://www.statista.com/statistics/1183457/iot-connected-devices-worldwide/> (дата звернення: 20.04.2023).

67. Number of merger and acquisition (M&A) transactions worldwide from 1985 to April 2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/267368/number-of-mergers-and-acquisitions-worldwide-since-2005/> (дата звернення: 20.04.2023).

68. Ratten, V. Coronavirus and international business: An entrepreneurial ecosystem perspective. *Thunderbird International Business Review*, 2020. №62(5), pp.629-634.

69. Review of Google IoT Platform. 2019. . URL: <https://habr.com/ru/articles/442710/> (дата звернення: 12.05.2023).

70. Rudenko-Sudarieva L. V., Shevchenko Yu. A. Transnational corporations behaviour in the context of global trends, challenges and threats in the world investment environment. *Collective Monograph*, 2020. p. 74–83

71. Shams, R., Vrontis, D., Belyaeva, Z., Ferraris, A., & Czinkota, M. R. Strategic agility in international business: A conceptual framework for “agile” multinationals. *Journal of International Management*, 2021. №27(1), pp.312-315

72. Top IT companies in the world. 2023. URL: <https://ischoolconnect.com/blog/top-it-companies-in-the-world/> (дата звернення: 15.05.2023).

73. Size of the global autonomous vehicle market. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1224515/av-market-size-worldwide-forecast/> (дата звернення: 14.03.2023).

74. Top 100 Digital Companies. Forbes 2022. URL: <https://www.forbes.com/top-digital-companies/list/#tab:rank> (дата звернення: 26.04.2023).

75. Transnational corporations Volume 29. 2022 Unctad. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/diaeia2022d2a6_en.pdf (дата звернення: 05.03.2023).

76. Ukraine: How Google is helping. 2022. URL: <https://www.thinkwithgoogle.com/intl/en-cee/collections/how-google-is-supporting-ukraine/> (дата звернення: 20.04.2023).

77. Ukraine Tech Industry. Forecast, Diversity, Features. 2022. URL: <https://ardas-it.com/ukraine-tech-industry-2022-market-overview> (дата звернення: 11.03.2023).

78. Why Waymo is Leading the Self-Driving Car Race. 2022. URL: <https://ddswireless.com/blog/heres-why-waymo-is-leading-the-self-driving-car-race/> (дата звернення: 05.04.2023).

79. Will Russia-Ukraine War Hurt Growth of GOOGL, FB & Others. 2022. URL: <https://www.nasdaq.com/articles/will-russia-ukraine-war-hurt-growth-of-googl-fb-others> (дата звернення: 12.05.2023).

80. World Competitiveness Ranking. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/#2022-results> (дата звернення: 01.04.2023).

81. World Investment Report 2022: Special economic zones URL: <http://unctad.org>. (дата звернення: 19.03.2023).

82. World's Most Admired Companies. 2022. URL: <https://www.rankingthebrands.com/The-Brand-Rankings.aspx?rankingID=118&year=1449> (дата звернення: 10.03.2023).

ДОДАТКИ

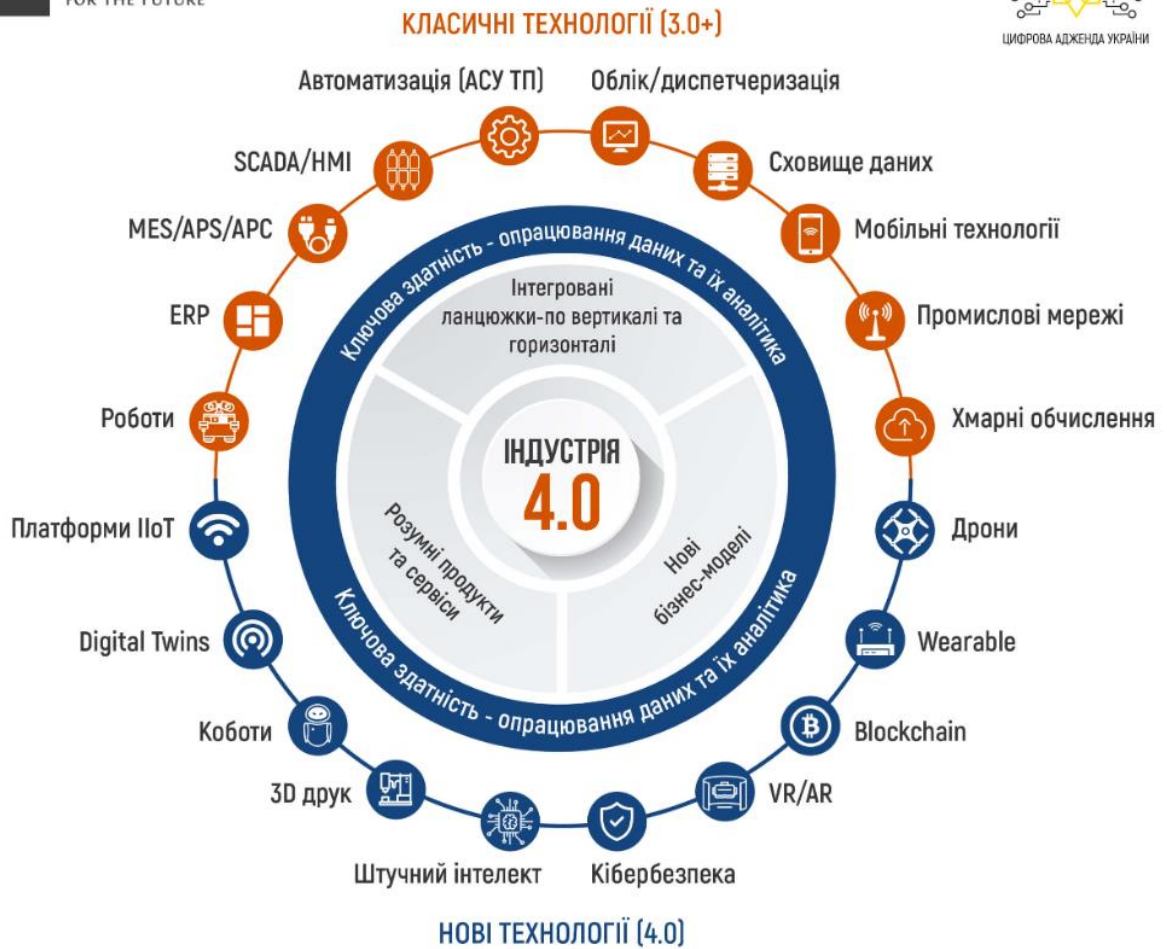
Додаток А

Forbes Global 2000 - рейтинг найбільших компаній світу, 2022 рік

# rank	global company	country	sales	profit	assets
rank	global company	country	sales	profit	assets
1	2000 unique values	United States 30% China 15% Other (1113) 56%	1599 unique values	1386 unique values	1797 unique values
1	Berkshire Hathaway	United States	\$276.09 B	\$89.8 B	\$958.78 B
2	ICBC	China	\$208.13 B	\$54.03 B	\$5,518.51 B
3	Saudi Arabian Oil Company (Saudi Aramco)	Saudi Arabia	\$400.38 B	\$105.36 B	\$576.04 B
4	JPMorgan Chase	United States	\$124.54 B	\$42.12 B	\$3,954.69 B
5	China Construction Bank	China	\$202.07 B	\$46.89 B	\$4,746.95 B
6	Amazon	United States	\$469.82 B	\$33.36 B	\$420.55 B
7	Apple	United States	\$378.7 B	\$100.56 B	\$381.19 B
8	Agricultural Bank of China	China	\$181.42 B	\$37.38 B	\$4,561.05 B
9	Bank of America	United States	\$96.83 B	\$31 B	\$3,238.22 B
10	Toyota Motor	Japan	\$281.75 B	\$28.15 B	\$552.46 B

Додаток Б

Ключові технології цифрових трансформацій Індустрії 4.0.

Додаток В
Зведений балансовий звіт Alphabet Inc., 2021-2022 рр.

Alphabet Inc.
CONSOLIDATED BALANCE SHEETS
(in millions, except par value per share amounts)

	As of December 31,	
	2021	2022
Assets		
Current assets:		
Cash and cash equivalents	\$ 20,945	\$ 21,879
Marketable securities	118,704	91,883
Total cash, cash equivalents, and marketable securities	139,649	113,762
Accounts receivable, net	39,304	40,258
Inventory	1,170	2,670
Other current assets	8,020	8,105
Total current assets	188,143	164,795
Non-marketable securities	29,549	30,492
Deferred income taxes	1,284	5,261
Property and equipment, net	97,599	112,668
Operating lease assets	12,959	14,381
Intangible assets, net	1,417	2,084
Goodwill	22,956	28,960
Other non-current assets	5,361	6,623
Total assets	<u>\$ 359,268</u>	<u>\$ 365,264</u>
Liabilities and Stockholders' Equity		
Current liabilities:		
Accounts payable	\$ 6,037	\$ 5,128
Accrued compensation and benefits	13,889	14,028
Accrued expenses and other current liabilities	32,044	37,866
Accrued revenue share	8,996	8,370
Deferred revenue	3,288	3,908
Total current liabilities	64,254	69,300
Long-term debt	14,817	14,701
Deferred revenue, non-current	535	599
Income taxes payable, non-current	9,176	9,258
Deferred income taxes	5,257	514
Operating lease liabilities	11,389	12,501
Other long-term liabilities	2,205	2,247
Total liabilities	107,633	109,120
Commitments and contingencies (Note 10)		
Stockholders' equity:		
Preferred stock, \$0.001 par value per share, 100 shares authorized; no shares issued and outstanding	0	0
Class A, Class B, and Class C stock and additional paid-in capital, \$0.001 par value per share: 300,000 shares authorized (Class A 180,000, Class B 60,000, Class C 60,000); 13,242 (Class A 6,015, Class B 893, Class C 6,334) and 12,849 (Class A 5,964, Class B 883, Class C 6,002) shares issued and outstanding	61,774	68,184
Accumulated other comprehensive income (loss)	(1,623)	(7,603)
Retained earnings	191,484	195,563
Total stockholders' equity	251,635	256,144
Total liabilities and stockholders' equity	<u>\$ 359,268</u>	<u>\$ 365,264</u>

Додаток Д

World Investment Report 2022 – UNCTAD.

Table I.17. Internationalization statistics of the 100 largest non-financial MNEs, worldwide and from developing economies (Billions of dollars, thousands of employees and per cent)

Variable	100 largest MNEs, global					100 largest MNEs, developing economies		
	2019 ^a	2020 ^b	Change, 2020–2019 (%)	2021 ^b	Change, 2021–2020 (%)	2019 ^a	2020	Change (%)
Assets (Billions of dollars)								
Foreign	9 322	9 591	2,9	10 092	5,2	2 479	2 642	6,6
Domestic	7 698	8 251	7,2	8 664	5,0	5 061	5 857	15,7
Total	17 021	17 842	4,8	18 756	5,1	7 540	8 499	12,7
Foreign as share of total (%)	55	54		54		33	31	
Sales (Billions of dollars)								
Foreign	5 982	5 196	-13,1	6 409	23,3	1 963	1 812	-7,7
Domestic	4 375	3 950	-9,7	4 720	19,5	3 155	3 041	-3,6
Total	10 357	9 146	-11,7	11 128	21,7	5 118	4 854	-5,2
Foreign as share of total (%)	58	57		58		38	37	
Employment (Thousands)								
Foreign	9 591	9 140	-4,7	9 157	0,2	4 359	4 150	-4,8
Domestic	10 396	10 192	-2,0	11 000	7,9	8 981	8 971	-0,1
Total	19 987	19 332	-3,3	20 157	4,3	13 341	13 121	-1,6
Foreign as share of total (%)	48	47		45		33	32	
Unweighted average TNI	61	62		62		50	48	
Median TNI	63	62		61		49	47	

Source: UNCTAD, FDI/MNE database (<https://unctad.org/fdistatistics>).

Note: Data refer to fiscal year results reported between 1 April of the base year and 31 March of the following year. Complete 2021 data for the 100 largest MNEs from developing economies are not yet available.

^a Revised results.

^b Preliminary results.